

PYSYVÄN YLEISEN HAITAN JOHDOSTA SUORITETTAVA HAITTARAHA

PYSYVÄN YLEISEN HAITAN JOHDOSTA SUORITETTAVA HAITTARAHAA

Sisällys

1 Johdanto	4
2 Haittarahaa koskevat säännökset ja niiden soveltaminen	5
2.1 Haittarahaa koskevat säännökset.....	5
2.2 Eri aikoina annettujen haittarahasäännösten soveltaminen	5
2.3 Uusien ja vanhojen haittarahasäännösten keskeiset erot.....	6
3 Haittarahan suorittamisen edellytykset	9
3.1 Yleistä haittarahan suorittamisen edellytyksistä	9
3.2 Uusien haittarahasäännösten mukaiset edellytykset haittarahan suorittamiselle	9
3.2.1 Yleinen haitta.....	9
3.2.1 Yleisen haitan pysyvyys	10
3.3 Vanhojen haittarahasäännösten mukaiset edellytykset haittarahan suorittamiselle	11
3.3.2 Yleinen haitta.....	11
3.3.2 Yleisen haitan pysyvyys	12
4 Yleisen haitan määrittäminen	13
4.1 Yleistä haitan määrittämisestä.....	13
4.2 Uusien haittaluokitussäännösten mukainen yleisen haitan määrittäminen	14
4.2.1 Haittaluokan määrittäminen.....	14
4.2.2 Haittaluokan korottaminen	15
4.2.3 Haittaluokan alentaminen	16
4.2.4 Haittaluokkien yhdistäminen	17
4.3 Vanhojen haittaluokitussäännösten mukainen yleisen haitan määrittäminen	18
4.3.1 Haittaluokan määrittäminen.....	18
4.3.2 Haittaluokan korottaminen	18
4.3.3 Haittaluokan alentaminen	19
4.3.4 Haittaluokkien yhdistäminen	19
5 Haittarahan suorittaminen	21
5.1 Yleistä haittarahan suorittamisesta.....	21
5.2 Uusien haittarahasäännösten mukainen haittaraha.....	21
5.2.1 Haittarahan suorittamismuodot.....	21
5.2.1.1 Pääsäännöt	21
5.2.1.2 Haittaraha syöpätapauksissa	22
5.2.2 Haittarahan määrä	23
5.2.3 Haittarahan maksaminen.....	24

Tapaturma-asiain korvauslautakunta on lakisääteinen elin, jonka tehtävänä on edistää tapaturmavakuutuslain mukaisen korvaustoimen yhtenäisyyttä antamalla yleisohjeita ja lausuntoja. Tapaturma-asiain korvauslautakunnan toimintaa sääntelevät tapaturmavakuutuslain (608/1948) 30 b § 1 mom, 30 c ja 30 d §, valtioneuvoston asetus tapaturma-asiain korvauslautakunnasta (965/2002) sekä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetus asioista, joista vakuutuslaitoksen on pyydyttävä tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunto (873/2002).

5.2.3.1	Haittarahan maksamisen alkamisajankohta	24
5.2.3.2	Ennakkokorvausten suorittaminen.....	24
5.2.3.3	Haittarahan maksamisen keskeyttäminen ja korvauksen pidättäminen	25
5.2.4	Haittaluokan muutokset	26
5.2.4.1	Haittaluokan nouseminen	26
5.2.4.2	Haittaluokan aleneminen	26
5.2.5	Yhteensovitus, regressi, verotus, kuittaus ja ulosotto	27
5.3	Vanhoiden haittarahasäännösten mukainen haittaraha.....	27
5.3.1	Haittarahan suorittamismuodot.....	27
5.3.1.1	Pääsäännöt	27
5.3.1.2	Haittaraha syöpätapauksissa vuodesta 1993 alkaen.....	27
5.3.2	Haittarahan määrä.....	28
5.3.3	Haittarahan maksaminen.....	28
5.3.3.1	Haittarahan maksamisen alkamisajankohta	28
5.3.3.2	Ennakkokorvausten suorittaminen.....	29
5.3.3.3	Haittarahan maksamisen keskeyttäminen ja korvauksen pidättäminen	29
5.3.4	Haittaluokan muutokset	30
5.3.4.1	Haittaluokan nouseminen	30
5.3.4.2	Haittaluokan aleneminen	30
5.3.5	Yhteensovitus, regressi, verotus, kuittaus ja ulosotto	31
6	Muita haittarahaan liittyviä kysymyksiä	32
6.1	Lausunto TAKO:lta haittarahasta.....	32
6.2	Haittaluokka ja haitta-aste.....	32
6.3	Kuolinpesän oikeus haittarahaan.....	33
	LIITE: LUETTELO AIKAISEMMISTA TVL:N JA TAKO:N OHJEISTA.....	35

1 Johdanto

Tapaturma-asiain korvauslautakunta (TAKO) on antanut vakuutuslaitoksille vuonna 1982 kiertokirjeellä 2/82 yleiset ohjeet tuolloin lakiin otetusta haittarahasta. Haittarahan liittyvien asioiden käsittelyä on sittemmin ohjeistettu lukuisilla muillakin TAKO:n ja Tapaturmavakuutuslaitosten liiton (TVL:n) kiertokirjeillä.

Tällä ohjeella kootaan yhteen aiemmin annettu TAKO:n ohjeistus sekä ajantasaistetaan ja täydennetään sitä ottaen huomioon erityisesti vuoden 2010 lainuudistus, jossa tapaturmavakuutuslain pysyvää yleistä haittaa koskevat säännökset uudistettiin kokonaisuudessaan. Nyt annettava ohjeistus koskee siis sekä vuonna 1982 voimaan tulleiden säännösten ja niiden myöhempien tarkistusten mukaan suoritettavaa haittarahaa että uusien vuonna 2010 voimaan tulleiden säännösten mukaan suoritettavaa haittarahaa.

Ohjeen luvussa 2 selvennetään sitä, miten uusia ja vanhoja haittaraha- ja haittaluokkasäännöksiä sovelletaan eri tilanteissa. Tämän jälkeen käydään läpi tarkemmin haittarahan suorittamisen edellytykset (luku 3), haittaluokan määrittäminen (luku 4) ja haittarahan suorittamiseen liittyvät kysymykset (luku 5) sekä uusien että vanhojen säännösten mukaisesti. Ohjeen loppuun (luku 6) on koottu yleisiä haittarahaan ja haittaluokitukseen liittyviä kysymyksiä, jotka liittyvät sekä uusiin että vanhoihin säännöksiin.

Ohjeen liitteenä on luettelo aiemmin annetuista TVL:n ja TAKO:n ohjeista.

2 Haittarahaa koskevat säännökset ja niiden soveltaminen

2.1 Haittarahaa koskevat säännökset

Haittarahaa koskevat säännökset otettiin tapaturmavakuutuslakiin vuoden 1982 alussa voimaan tulleella lainmuutoksella (526/1981, HE 53/1981 vp). Haittarahan perusteena olevan pysyvän yleisen haitan arvioinnissa käytettävä haittaluokitus vahvistettiin vuoden 1982 alussa voimaan tulleella sosiaali- ja terveysministeriön päätöksellä (1078/1981), joka korvattiin vuonna 1987 voimaan tulleella ministeriön päätöksellä (1012/1986).

Ensimmäisen kerran tapaturmavakuutuslain haittarahaa koskevia säännöksiä tarkistettiin vuoden 1993 alussa voimaan tulleella lainmuutoksella (1642/1992, HE 324/1992 vp). Seuraavan kerran tapaturmavakuutuslain haittarahasäännöksiin tehtiin muutoksia 1.1.2003 voimaan tulleella lainmuutoksella (1314/2002, HE 245/2002 vp).

Kokonaisuudessaan tapaturmavakuutuslain haittarahasäännökset uudistettiin vuoden 2010 alussa voimaan tulleella lainmuutoksella (1639/2009, HE 224/2009 vp). Samassa yhteydessä myös sosiaali- ja terveysministeriön antama haittaluokitus päivitettiin. Uusi haittaluokitus annettiin 1.1.2010 voimaan tulleella sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella (1649/2009).

2.2 Eri aikoina annettujen haittarahasäännösten soveltaminen

Pois lukien vain vuoden 1987 haittaluokituspäätös, jota TVL:n kiertokirjeen 9/1987 mukaisesti sovelletaan sen voimaantulopäivästä 1.1.1987 lukien myös sellaisiin aiempiin haittaluokitusasioihin, jotka käsitellään sanotun päivän jälkeen, *haittarahaa koskevia säädösmuutoksia ei sovelleta takautuvasti*. Toisin sanoen jokaisen muutoksen mukaisia säännöksiä sovelletaan vain sellaisiin tapaturmiin ja ammattitauteihin, jotka ovat sattuneet/ilmenneet kyseisen lain ja sen nojalla annettujen säännösten ollessa voimassa.

Näin ollen esim. ammattitautiin, joka on ilmennyt vuonna 2004, sovelletaan vuonna 1982 annettuja säännöksiä ja niiden tarkistuksia vuosilta 1987, 1993 ja 2003 (jäljempänä *vanhat haittaraha- ja haittaluokkasäännökset*), kun taas esim. vuonna 2012 sattuneen tapaturman aiheuttaman vamman haittaraha-asia käsitellään vuonna 2010 voimaan tulleiden säännösten (jäljempänä *uudet haittaraha- ja haittaluokkasäännökset*) mukaan.

Sitä, mitä haittaraha- ja haittaluokitussäännöksiä eri aikoina sattuneisiin tapaturmiin tai ilmenneisiin ammattitauteihin sovelletaan, voidaan havainnollistaa alla olevalla taulukolla.

Tapaturma-asiain korvauslautakunta on lakisääteinen elin, jonka tehtävänä on edistää tapaturmavakuutuslain mukaisen korvaustoimen yhtenäisyyttä antamalla yleisohjeita ja lausuntoja. Tapaturma-asiain korvauslautakunnan toimintaa sääntelevät tapaturmavakuutuslain (608/1948) 30 b § 1 mom, 30 c ja 30 d §, valtioneuvoston asetus tapaturma-asiain korvauslautakunnasta (965/2002) sekä sosiaali- ja terveysministeriön asetus asioista, joista vakuutuslaitoksen on pyydyttävä tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunto (873/2002).

Vahinko sattunut / ammattitauti ilmennyt	Haittaraha- ja haittaluokkasäännökset			
	V. 1982 (ja 1987) haittara- ha- ja haitta- luokkasäännök- set	V. 1993 sään- nökset syöpien yms. johdosta suoritettavasta haittarahasta	V. 2003 kerta- korvauksen korotus	V. 2010 haitta- raha- ja haitta- luokkasäännök- set
1.1.1982– 31.12.1992	x			
1.1.1993– 31.12.2002	x	x		
1.1.2003– 31.12.2009	x	x	x	
1.1.2010 tai myöhemmin				x

2.3 Uusien ja vanhojen haittarahasäännösten keskeiset erot

Uusien ja vanhojen haittaraha- ja haittaluokituslainsäädännön keskeinen sisältö (ja keskeiset erot) voidaan tiivistää seuraavaan kaavioon:

HAITTARAHAA V. 2010 ALK. (tapaturma sattunut / ammattitauti ilmennyt 1.1.2010 tai myöh.)	HAITTARAHAA V. 1982–2009 (tapaturma sattunut / ammattitauti ilmennyt v. 1982–2009)
<p>1 HAITTARAHAN SUORITTAMISEN EDELLYTYKSET</p> <p>Yleinen haitta = toiminnanvaja</p> <p>Haitan pysyvyys = vamma ei parane, aik. vuoden kuluttua</p> <p>2 HAITAN MÄÄRITTÄMINEN</p> <p>Haittaluokitusasetuksen mukaisesti; HL 1–20</p> <p>Korottaminen, jos</p> <p>1) erit. kiputila; tai</p>	<p>1 HAITTARAHAN SUORITTAMISEN EDELLYTYKSET</p> <p>Yleinen haitta = muu vahinko kuin työkyvyn alentuminen</p> <p>Haitan pysyvyys = vamma ei parane</p> <p>Ei makseta päivärahaa = aik. vuoden kuluttua</p> <p>2 HAITAN MÄÄRITTÄMINEN</p> <p>Haittaluokituslainsäädännön mukaisesti HL 1–20; HL 1 vain sormi- ja silmävammoissa</p> <p>Korottaminen, jos</p> <p>1) erit. kivullosuudesta, huonosta amputaatiotyngästä tms. johtuva erit. toimin-</p>

Tapaturma-asiain korvauslautakunta on lakisääteinen elin, jonka tehtävänä on edistää tapaturmavakuutuslain mukaisen korvaustoimen yhtenäisyyttä antamalla yleisohjeita ja lausuntoja. Tapaturma-asiain korvauslautakunnan toimintaa sääntelevät tapaturmavakuutuslain (608/1948) 30 b § 1 mom, 30 c ja 30 d §, valtioneuvoston asetus tapaturma-asiain korvauslautakunnasta (965/2002) sekä sosiaali- ja terveysministeriön asetus asioista, joista vakuutuslaitoksen on pyydyttävä tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunto (873/2002).

<p>2) vamma/sairaus kohdistuu ennestään tärkeään elimeen/toimintoon</p> <p>Haittaluokan alentaminen, jos apuvälineet tms. parantavat toimintakykyä</p> <p>Yhdistäminen, jos ei käytetä yleisempää nimikettä (esim. yleinen toiminnanvaja)</p> <p>Ei yhdistetä, jos vammat/sairaudet kohdistuvat samanaikaisesti toisiaan korvaaviin parillisiin elimiin tai sekä näkö- että kuuloaistiin</p> <p>3 HAITTARAHAN SUORITTAMISMUODOT</p> <p>HL 1–10 = kertakorvaus ja HL 11–20 = kertakorvaus/jatkuva</p> <p>Syövät: HL 10 kertakorvauksena; haitan ylittäessä HL 10 jatkuva ennakoitun HL:n mukaan</p> <p>4 HAITTARAHAN SUURUUS</p> <p>Suuruus (1,15–60 %) haittaluokan mukaan määräytyvänä prosenttiosuutena tapaturman sattumisvuoden / ammattitaudin ilmenemisvuoden vähimmäisvuosityöansiosta</p> <p>Korotetaan työeläkeindeksillä maksamisvuoden tasoon</p> <p>Kertakorvaukset pääomitetaan ikäkertoimella</p>	<p>nanvajavuus; tai</p> <p>2) aiempi vamma/sairaus ja</p> <p>a. vammat/sairaudet kohdistuvat toisiaan korvaaviin parillisiin elimiin ja huomattava toiminnanvajaavuus; tai</p> <p>b. uusi vamma/sairaus kohdistuu ennestään tärkeään elimeen/toimintoon</p> <p>Ei nimenomaista säännöstä apuvälineiden vaikutuksesta vamman/sairauden haittaluokkaan</p> <p>Yhdistäminen, jos ei käytetä yleisempää nimikettä (esim. yleinen toiminnanvajaavuus)</p> <p>Ei yhdistetä, jos vammat/sairaudet kohdistuvat samanaikaisesti toisiaan korvaaviin parillisiin elimiin</p> <p>3 HAITTARAHAN SUORITTAMISMUODOT</p> <p>V. 1982–1992</p> <ul style="list-style-type: none"> HL 1–10 = kertakorvaus ja HL 11–20 = kertakorvaus/jatkuva <p>V. 1993–2009</p> <ul style="list-style-type: none"> HL 1–10 = kertakorvaus ja HL 11–20 = kertakorvaus/jatkuva Syövät: HL 10 kertakorvauksena; haitan ylittäessä HL 10:n jatkuva ennakoitun HL:n mukaan <p>4 HAITTARAHAN SUURUUS</p> <p>Suuruus haittaluokan mukaan määräytyvänä prosenttiosuutena tapaturman sattumisvuoden / ammattitaudin ilmenemisvuoden vähimmäisvuosityöansiosta</p> <p>V. 1982–2002: 1–60 % vähimmäisvuosityöansiosta</p> <p>V. 2003–2009: 1,15–60 % vähimmäisvuosityöansiosta</p> <p>Korotetaan työeläkeindeksillä maksamisvuoden tasoon</p> <p>Kertakorvaukset pääomitetaan ikäkertoimella</p>
---	---

Tapaturma-asiain korvauslautakunta on lakisääteinen elin, jonka tehtävänä on edistää tapaturmavakuutuslain mukaisen korvaustoimen yhtenäisyyttä antamalla yleisohjeita ja lausuntoja. Tapaturma-asiain korvauslautakunnan toimintaa sääntelevät tapaturmavakuutuslain (608/1948) 30 b § 1 mom, 30 c ja 30 d §, valtioneuvoston asetus tapaturma-asiain korvauslautakunnasta (965/2002) sekä sosiaali- ja terveysministeriön asetus asioista, joista vakuutuslaitoksen on pyydetävä tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunto (873/2002).

<p>5 HAITTARAHAN MAKSAMINEN</p> <p>Lopullinen, kun haitta pysyvä; aikaisintaan vuosi tapaturmasta/ammattitaudista</p> <p style="text-align: center;">Takautuvasti lopullisen päätöksen ja vuosipäivän väliseltä ajalta, jos haitta koko ajan lopullisen haitan suuruinen</p> <p>Ennakkoa; aikaisintaan vuoden kuluttua</p> <p>6 HAITTALUOKAN MUUTOKSET</p> <p>Korotetaan/lasketaan, jos HL:n muutos vähintään 1</p>	<p>5 HAITTARAHAN MAKSAMINEN</p> <p>Lopullinen, kun haitta pysyvä, eikä makseta päivärahaa</p> <p style="text-align: center;">Takautuvasti lopullisen päätöksen ja päivärahauden päättymisen väliseltä ajalta, jos haitta koko ajan lopullisen haitan suuruinen</p> <p>Ennakkoa; aikaisintaan päivärahauden päätyttyä</p> <p>6 HAITTALUOKAN MUUTOKSET</p> <p>Korotetaan/lasketaan, jos HL:n muutos vähintään 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • HL 19 voidaan korottaa HL 20:een olennaisena muutoksena
---	---

3 Haittarahan suorittamisen edellytykset

3.1 Yleistä haittarahan suorittamisen edellytyksistä

Haittarahaa suoritetaan työntekijälle, 1) jolle aiheutuu korvatusta vammasta/sairaudesta *yleistä haittaa* ja 2) jolle aiheutuva yleinen haitta voidaan arvioida *pysyväksi*. Lisäksi vanhoihin vuoden 1982 haittarahasäännöksiin sisältyi edellytys siitä, että haittarahaa voidaan suorittaa vain, kun 3) *työntekijä ei saa (enää) päivärahaa*.

Seuraavassa kerrotaan tarkemmin haittarahan suorittamisen edellytyksistä ensin uusien haittarahasäännösten (luku 3.2) ja sitten vanhojen haittarahasäännösten (luku 3.3) mukaan.

3.2 Uusien haittarahasäännösten mukaiset edellytykset haittarahan suorittamiselle

3.2.1 Yleinen haitta

Uusissa haittarahasäännöksissä haittarahan suorittamisen perusteena olevan yleisen haitan on täsmennetty tarkoittavan vamman ja sairauden aiheuttamaa *toimintakyvyn alentumista* eli *toiminnanvajausta*. Haittaraha ei ole korvausta työkyvyn alentumisesta tai vammasta/sairaudesta aiheutuvista kustannuksista.

Arvioitaessa vahingoittuneen toiminnanvajausta vertailuperusteena käytetään *samanikäisen terveen henkilön toimintakykyä*. Toimintakyky määritellään tässä yhteydessä laajasti niin, että siihen kuuluu paitsi kyky kaikille ihmisille normaaleihin fyysisiin toimintoihin niin myös ihmiselle tyypillinen kyky oppimiseen ja tiedon soveltamiseen, kommunikointiin, itsestä huolehtimiseen sekä vuorovaikutukseen ja ihmissuhteisiin.

Toiminnanvajauksen arvioinnissa otetaan huomioon kaikki rajoitukset, joita kyseisenlaisesta vammasta/sairaudesta yleensä aiheutuu jokapäiväisessä elämässä. Rajoituksilla tarkoitetaan tässä yhteydessä kaikenlaisia esteitä, rajoitteita ja hankaluuksia, joita korvatusta vahingosta yleensä aiheutuu.

Vammasta tai sairaudesta aiheutuvien rajoitusten arviointi tapahtuu sen mukaan, minkälaisia rajoituksia jokapäiväisen elämän kannalta lääketieteellisesti arvioiden yleensä liittyy korvattuun vammaan tai sairauteen. Rajoituksia arvioitaessa ei oteta huomioon yksilöllisiä olosuhteita, kuten esim. vakuutetun asuin- ja perheolosuhteita, asuinpaikkaa, ammattia tai harrastuksia. Toisaalta koska haitan arviointiin vaikuttaa kuitenkin aina kunkin vamman ja sairauden yksilöllinen laatu ja vaikeusaste, huomioon otetaan toimin-

---

Tapaturma-asiain korvauslautakunta on lakisääteinen elin, jonka tehtävänä on edistää tapaturmavakuutuslain mukaisen korvaustoimen yhtenäisyyttä antamalla yleisohjeita ja lausuntoja. Tapaturma-asiain korvauslautakunnan toimintaa sääntelevät tapaturmavakuutuslain (608/1948) 30 b § 1 mom, 30 c ja 30 d §, valtioneuvoston asetus tapaturma-asiain korvauslautakunnasta (965/2002) sekä sosiaali- ja terveysministeriön asetus asioista, joista vakuutuslaitoksen on pyydyttävä tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunto (873/2002).

takyvyn parantuminen, joka asianomaisen vahingoittuneen kohdalla on saavutettu tekoniveltä, proteesia tai muuta apuvälinettä käyttäen.

Yleisen haitan suuruuden arvioimiseksi erilaiset vammat ja sairaudet on jaettu sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön antamalla *haittaluokituksella* niiden lääketieteellisen laadun ja vaikeusasteen perusteella 20 haittaluokkaan. Vuonna 2010 tai myöhemmin sattuneiden vammojen / ilmenneiden ammattitautien haittaluokitus perustuu vuoden 2010 haittaluokitusasetukseen. (Haitan määrittämisestä tarkemmin ks. kappale 4.)

3.2.1 Yleisen haitan pysyvyys

Uusissa haittarahasäännöksissä yleisen haitan pysyvyys on määritelty seuraavalla tavalla: *Haitta katsotaan pysyväksi, kun vamman tai sairauden tila ei lääketieteellisen todennäköisyyden mukaan enää parane, kuitenkin aikaisintaan vuoden kuluttua tapaturmasta.*

Se, milloin vamman tai sairauden tila on vakiintunut niin, että haitta voidaan arvioida pysyväksi, riippuu aina kyseisestä vammasta/sairaudesta. *Yhden vuoden aikaraja rajaa sitä, milloin haitta voidaan aikaisintaan arvioida.* Esim. aivovammojen osalta vuoden 2010 haittaluokitusasetuksessa on nimenomaisesti todettu, että aivovamman jättämää haittaa ei voida aina arvioida vielä vuoden kuluttua vammautumisesta vaan että usein haitan todellinen suuruus selviää itse asiassa vasta vuosien seurannassa.

Esim. Vahingoittuneella oli jäänyt 7.9.2011 sattuneesta tapaturmasta keskivaikean aivovamman jälkitila. Korvattuina vammoina oli aivotärähdys ja IV-kaulanikaman murtuma. Vakuutuslaitos pyysi TAKO:n lausuntoa vamman haittaluokasta tammikuussa 2013. TAKO katsoi, että lausuntopyyntö oli ennenaikainen ja että aivovamman jälkitilaan voidaan ottaa kantaa vasta, kun tapaturmasta on kulunut kaksi vuotta. (TAKO, asia 160/2013, kokous 13.2.2013)

Uuden haittaluokituksen mukaan vamman/sairauden haittaluokkaa voidaan alentaa, jos siitä aiheutuvaa toiminnanvajausta voidaan vähentää apuvälineillä, protetiikalla tai tekonivelleikkauksella. Edellytyksenä on, että apuvälineen tms. vaikutusta vahingoittuneen toimintakykyyn seurataan riittävän kauan, jotta voidaan muodostaa perusteltu arvio siitä, missä määrin toimintakyky on tosiasiallisesti parantunut ja millaiseksi lopullinen haitta muodostuu.

Esim. 1. Vahingoittuneelta oli amputoitu 1.6.2011 tapahtuneen tapaturman seurauksena vasen reisi. Proteesi oli otettu käyttöön tammikuussa 2012. Vakuutuslaitos pyysi TAKO:n lausuntoa haittarahasta toukokuussa 2012. TAKO katsoi, että lausuntopyyntö oli ennenaikainen ja että proteesin vaikutusta toimintakykyyn tulee seurata noin vuosi käyttöönotosta. (TAKO, asia 633/2012, kokous 11.6.2012.)

Esim. 2. Vahingoittuneelta oli amputoitu 12.11.2010 tapahtuneen tapaturman seurauksena oikea reisi. Proteesi oli otettu käyttöön loppuvuodesta 2011. Vakuutuslaitos pyysi TAKO:n lausuntoa haittarahasta maaliskuussa 2012. TAKO katsoi, että lausuntopyyntö oli ennenaikainen ja että proteesin vaikutusta toimintakykyyn tulee seurata riittävä aika käyttöönotosta. (TAKO, asia 397/2012, kokous 11.4.2012.) Vakuutuslaitos pyysi lausuntoa haittaluokasta uudelleen syyskuussa 2012. Nyt TAKO katsoi, että haitta voitiin arvioida. Haittaluokka-

---

Tapaturma-asiain korvauslautakunta on lakisääteinen elin, jonka tehtävänä on edistää tapaturmavakuutuslain mukaisen korvaustoimen yhtenäisyyttä antamalla yleisohjeita ja lausuntoja. Tapaturma-asiain korvauslautakunnan toimintaa sääntelevät tapaturmavakuutuslain (608/1948) 30 b § 1 mom, 30 c ja 30 d §, valtioneuvoston asetus tapaturma-asiain korvauslautakunnasta (965/2002) sekä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetus asioista, joista vakuutuslaitoksen on pyydettävä tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunto (873/2002).

arviossa otettiin huomioon proteesin vaikutus toimintakykyyn. (TAKO, asia 1159/2012, kokous 26.9.2012.)

Esim. 3. A:n vasen sääri oli amputoitu 1.6.2011 tapahtuneen tapaturman seurauksena. Reiden tynkäpituudeksi oli jäänyt 12 cm nivelestä lukien. A oli saanut tammikuussa 2012 lantiokorillisen vasenta alaraajaa korvaavan proteesin. Vakuutuslaitos pyysi TAKO:n lausuntoa haittarahan perusteena olevasta haittarahasta ensimmäisen kerran keväällä 2012. Sovelletuna kohtana vakuutuslaitoksen ehdotuksessa oli haittaluokituksen kohta 2.1 reiden tason amputaatio. Tuolloin TAKO katsoi, että lausunnon pyytäminen oli ennenaikaista ottaen huomioon, että proteesi oli otettu käyttöön vasta tammikuussa 2012. TAKO totesi, että proteesin käyttöä ja vaikutusta toimintakykyyn tulee seurata noin vuosi proteesin käyttöönotosta. Vakuutuslaitos pyysi TAKO:n lausuntoa haittaluokasta uudelleen keväällä 2013 seuranta-ajan jälkeen. TAKO katsoi, että haittaluokka on 12. Jälkitila vastaa koko alaraajan menetystä, eikä lantion proteesilla saavuteta merkittävää toimintakyvyn parannusta, minkä perusteella voisi alentaa haittaluokkaa proteesin toiminnallisuuden seuranta-ajan jälkeen. (TAKO, asia 621/2013, kokous 5.6.2013.)

Esim. 4. Vahingoittuneelta oli amputoitu 1.9.2010 tapahtuneen tapaturman seurauksena oikea ranne. Vahingoittuneelle oli korvattu myoelektroninen proteesi, jonka vaikutusta vahingoittuneen toimintakykyyn oli seurattu aina syksyyn 2013 saakka, jolloin vakuutuslaitos pyysi TAKO:n lausuntoa vammasta aiheutuvasta pysyvistä yleisistä haitasta. Haittaluokaksi vakuutuslaitos esitti HL 10:tä. Proteesilla ei katsottu olevan vaikutusta haittaluokkaan ottaen huomioon sen, ettei vahingoittunut ole kyennyt käyttämään proteesia säännöllisesti kipujen vuoksi. TAKO yhtyi vakuutuslaitoksen esitykseen. (TAKO, asia 937/2013, kokous 28.8.2013.)

Edellytys yleisen haitan pysyvyydestä merkitsee käytännössä sitä, että lopullisen haittaluokan suuruus voi usein olla hyvinkin pitkään epävarma. Tästä syystä vahingoittuneelle suoritetaan usein haittarahan ennakkoa ennen kuin vamman tai sairauden lopullinen haittaluokka on määritettävissä ja sen mukainen haittaraha voidaan suorittaa vahingoittuneelle. Suoritettu ennakko otetaan huomioon lopullista haittarahapäätöstä annettaessa. *Ennakko voidaan suorittaa aikaisintaan vuoden kuluttua tapaturmasta.*

3.3 Vanhojen haittarahasäännösten mukaiset edellytykset haittarahan suorittamiselle

3.3.2 Yleinen haitta

Haittarahalla korvataan vahingoittuneelle tapaturmasta/ammattitaudista johtuva pysyvä *yleinen haitta*, joka oli vanhoissa haittarahasäännöksissä määritetty korvatusta vammasta tai sairaudesta johtuvaksi *muuksi vahingoksi kuin työkyvyn alentumiseksi*.

Lain esitöissä haittarahan on täsmennetty olevan korvaus niistä vaikeuksista, jotka tapaturman seurauksena syntyneestä vammasta tai sairaudesta voi vahingoittuneelle aiheutua muussa kuin ansiotoiminnassa, kuten esim. perhe-elämässä, virkistys- ja harrastustoiminnassa tai osallistumisessa yhteiskuntaelämään. Haittarahalla korvataan siis lähinnä sellaisia tapaturman/ammattitaudin aineettomia seurauksia, joita ei voida määrittää täsmällisin taloudellisin mittarein.

Tapaturma-asiain korvauslautakunta on lakisääteinen elin, jonka tehtävänä on edistää tapaturmavakuutuslain mukaisen korvaustoimen yhtenäisyyttä antamalla yleisohjeita ja lausuntoja. Tapaturma-asiain korvauslautakunnan toimintaa sääntelevät tapaturmavakuutuslain (608/1948) 30 b § 1 mom, 30 c ja 30 d §, valtioneuvoston asetus tapaturma-asiain korvauslautakunnasta (965/2002) sekä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetus asioista, joista vakuutuslaitoksen on pyydyttävä tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunto (873/2002).

Haitan käsitettä on tarkennettu myös sosiaali- ja terveysministeriön antamassa haittaluokituspäätöksessä, jossa on todettu, että haittaluokkaa määritettäessä otetaan huomioon ainoastaan sairauden, vamman ja *toiminnanvajavuuden* laatu, muttei vahingoittuneen yksilöllisiä olosuhteita. Huomio haitan arvioinnissa kohdistuu siis yksinomaan vahingoittuneen *toimintakykyyn*, jota on tarkoitus verrata samanikäisen terveen henkilön toimintakykyyn.

Vammat ja sairaudet on jaettu sosiaali- ja terveysministeriön antamalla *haittaluokitussella* niiden lääketieteellisen laadun ja vaikeusasteen perusteella 20 haittaluokkaan. Ennen vuotta 2010 sattuneiden vammojen / ilmenneiden ammattitautien haittaluokitus perustuu vuoden 1987 haittaluokituspäätökseen. (Haitan määrittämisestä tarkemmin ks. kappale 4.)

3.3.2 Yleisen haitan pysyvyys

Sitä, mitä haittarahan suorittamisen edellytyksenä olevan yleisen haitan pysyvyydellä tarkoitetaan, ei alun perin määritelty laissa tai sen esitöissä. TAKO:n kiertokirjeessä 2/82 yleisen haitan pysyvyyttä on ohjeistettu tulkittavan samaan tapaan kuin elinkorkoihin liittyvää haitta-asteen pysyvyyttä, toisin sanoen vamman/sairauden on oltava haittarahapäätöstä annettaessa parantunut tai sen tilan on oltava vakiintunut. Lakitekstin tasolla yleisen haitan pysyvyyden käsitettä täsmennettiin vuoden 1993 lainmuutoksella niin, että *yleinen haitta on pysyvä, kun vamman tai sairauden tila ei lääketieteellisen kokemuksen mukaan enää parane*.

Käytännössä haittarahaa voitiin vanhojen haittarahasäännösten mukaan suorittaa aina aikaisintaan vuoden kuluttua tapaturman sattumisesta tai ammattitaudin ilmenemisestä, sillä yleisen haitan pysyvyyden lisäksi edellytyksenä haittarahan suorittamiselle oli, että *työntekijälle ei makseta päivärahaa*, toisin sanoen päivärahan maksaminen oli joko jo päättynyt tai työntekijä ei ollut saanut lainkaan päivärahaa. Päivärahaa maksetaan enintään yhden vuoden ajan tapaturmapäivästä (tai ammattitaudin ilmenemispäivästä) lukien. Tilanne, jossa päivärahaa ei ole maksettu lainkaan, voi tulla kyseeseen esim. ammattitauoissa, joissa ammattitaudin ilmenemispäivästä on usein kulunut enemmän kuin vuosi korvausasian käsittelyn alkamiseen.

Tapaturma-asiain korvauslautakunta on lakisääteinen elin, jonka tehtävänä on edistää tapaturmavakuutuslain mukaisen korvaustoimen yhtenäisyyttä antamalla yleisohjeita ja lausuntoja. Tapaturma-asiain korvauslautakunnan toimintaa sääntelevät tapaturmavakuutuslain (608/1948) 30 b § 1 mom, 30 c ja 30 d §, valtioneuvoston asetus tapaturma-asiain korvauslautakunnasta (965/2002) sekä sosiaali- ja terveysministeriön asetus asioista, joista vakuutuslaitoksen on pyydettävä tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunto (873/2002).

4 Yleisen haitan määrittäminen

4.1 Yleistä haitan määrittämisestä

Vahingoittuneelle suoritettavan haittarahan perusteena olevan yleisen haitan määrittämistä varten vammat ja sairaudet on jaettu niiden lääketieteellisen laadun ja vaikeusasteen perusteella 20 haittaluokkaan, joista haittaluokka 1 tarkoittaa pienintä haittaa ja haittaluokka 20 suurinta.

Vammojen/sairauksien haittaluokat edellytyksineen on jaoteltu sosiaali- ja terveystieteiden vahvistamisessa haittaluokituksissa seuraavin perustein:

- 1) yhtä tai useampaa vammaa/sairautta *mahdollisimman läheisesti kuvaavien nimikkein*;
- 2) raajan, aistin tai jonkin muun toiminnallisen kokonaisuuden, kuten esim. ala- tai yläraajojen, *toiminnanvajausta kuvaavien yleisemmin nimikkein*; tai
- 3) kuvaamalla vammasta tai sairaudesta vahingoittuneelle aiheutuvaa *yleistä toiminnanvajausta*.

Haittaluokkiin sisältyy aina kysymyksessä olevaan vammaan/sairauteen yleisen lääketieteellisen kokemuksen mukaan tavallisesti liittyvä kipu. Vamman/sairauden poikkeuksellinen kivuliaisuus voi kuitenkin johtaa vamman/sairauden aiheuttaman haitan haittaluokan korottamiseen. Uudessa haittaluokituksessa mainitaan myös erikseen monimuotoinen alueellinen kiputila (CRPS) yhtenä yleisen haitan muotona.

Vamman/sairauden haittaluokan suuruus voi olla määritetty haittaluokituksessa joko kiinteästi (esim. uudessa haittaluokituksessa isovarpaan menetyksen haittaluokka on 1) tai niin, että sillä on tietty vaihteluväli (esim. vanhan haittaluokituksen mukaan vaikean ihottuman HL on 11–15). Jos vamman/sairauden haittaluokan suuruudelle on säädetty haittaluokituksessa jokin tietty vaihteluväli, määräytyy haittaluokan suuruus yksittäistapauksessa tämän vaihteluvälin sisällä sen mukaan, kuinka monta kyseisen kohdan edellytyksistä täytyy ja kuinka vaikea-asteisia ne ovat.

Keskeisenä erona uuden ja vanhan haittaluokituksen välillä haittojen luokittelussa on se, että vanhassa haittaluokituksessa HL 1:tä on käytetty vain silmien ja sormien vammoissa. Perusteluna tähän on ollut se, että haitat, jotka muissa kuin silmä- tai sormivammoissa aiheuttavat HL 2:ta lievempää haittaa työntekijälle, eivät vähäisyytensä vuoksi ole olleet tarkemmin arvioitavissa. Lääketieteen kehitys on kuitenkin johtanut siihen, että uudessa haittaluokituksessa HL 1:tä käytetään useiden muidenkin lievempien vammojen/sairauksien luokittelussa.

Tapaturma-asiain korvauslautakunta on lakisääteinen elin, jonka tehtävänä on edistää tapaturmavakuutuslain mukaisen korvaustoimen yhtenäisyyttä antamalla yleisohjeita ja lausuntoja. Tapaturma-asiain korvauslautakunnan toimintaa sääntelevät tapaturmavakuutuslain (608/1948) 30 b § 1 mom, 30 c ja 30 d §, valtioneuvoston asetus tapaturma-asiain korvauslautakunnasta (965/2002) sekä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetus asioista, joista vakuutuslaitoksen on pyydettävä tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunto (873/2002).

Uudessa laissa on nimenomaisesti todettu se, ettei tapaturmasta/ammattitaudista aiheutuvan kokonaisuuden haittaluokka voi milloinkaan olla suurempi kuin 20. Näin on myös vanhojen haittaraha- ja haittaluokitussäännösten mukaan määritettyjen vammojen/sairauksien osalta, vaikkei tätä kyseisissä säännöksissä ole erikseen mainittu.

Seuraavassa kerrotaan tarkemmin haittaluokan määrittämisestä ensin uuden haittaluokituksen (luku 4.2) ja sitten vanhan haittaluokituksen (luku 4.3) mukaan.

4.2 Uusien haittaluokitussäännösten mukainen yleisen haitan määrittäminen

4.2.1 Haittaluokan määrittäminen

Ministeriön asetukseen sisältyvässä haittaluokituksessa on käytetty sekä vamma- ja sairauskohtaisia nimikkeitä että vamman/sairauden aiheuttamaa yleistä toiminnanvajausta kuvaavia nimikkeitä. Esimerkkinä tästä erottelusta voidaan mainita haittaluokituksen kohdan 2.1 taulukossa luetellut alaraajavammat ja kohdan 2.2 taulukossa kuvatut alaraajoja kokonaisuutena koskevan toiminnanvajavuuden eri asteet.

Lähtökohtana on, että korvattun vamman/sairauden haittaluokka määritetään aina etsimällä ministeriön antaman asetuksen sisältämästä haittaluokituksesta yhtä tai useampaa vammaa/sairautta mahdollisimman tarkoin kuvaava nimike ja sitä vastaava haittaluokka. Yleisempää nimikettä käytetään haitan määrittämisessä seuraavissa tapauksissa:

- 1) kun sopivaa nimikettä ei löydy haittaluokituksesta;
- 2) kun vamma- tai sairauskohtainen nimike ei vamman tai sairauden erityisen laadun, laajuuden tai vaikeusasteen vuoksi vastaa kysymyksessä olevassa tapauksessa aiheutuvaa haittaa; tai
- 3) kun samaan raajaan, aistiin tai muuhun toiminnalliseen kokonaisuuteen kohdistuu useita vammoja tai sairauksia ja haitan arviointi yleisempää nimikettä käyttäen kuvaa paremmin toiminnallista kokonaisuutta vahingoittuneen kannalta.

Esim. A:lle oli korvattu 12.11.2010 sattuneen tapaturman seurauksena oikean säären amputaatio, vasemman säären ja nilkan murtuman jälkitila ja lantionmurtuman jälkitila. Sääriamputaatio johdosta A:lle oli korvattu toimintakykykuntoutuksen C-leg-proteesi. Vakuutuslaitos pyysi TAKO:n lausuntoa A:n haittarahan perusteena olevan haittaluokan määrittämisestä ehdottaen haittaluokaksi HL 12:ta. Vakuutuslaitoksen ehdotukseen oli päädytty määrittäen oikean säären amputaation HL 6:een, vasemman säären ja nilkan murtuman jälkitilan HL 4:ään, lantionmurtuman jälkitilan HL 2:een ja laskien nämä yhteen sillä perusteella, että vamma on kohdistunut samanaikaisesti molempiin sääriin. TAKO:ssa oikean säären amputaation ja vasemman säären ja nilkan murtuman jälkitilan aiheuttama yleinen haitta arvioitiin haittaluokitusasetuksen alaraajoja kokonaisuutena koskevan kohdan perusteella HL 10:een katsoen, että vammojen aiheuttama haitta vastaa keskivaikeaa toiminnanvajavuutta. Lantion murtuman jälkitilan aiheuttama haitta puolestaan arvioitiin HL 2:een. Vähennyskaavan perusteella kokonaisuudeksi määritettiin HL 11. (TAKO, asia 1159/2012, kokous 26.9.2012.)

4.2.2 Haittaluokan korottaminen

Vamman/sairauden haittaluokkaa voidaan korottaa seuraavissa tapauksissa:

- 1) vammasta/sairaudesta aiheutuu vahingoittuneelle lievää vaikeampi erityinen kiputila; tai
- 2) vamma/sairaus kohdistuu elimeen/toimintoon, joka oli jo ennen tapaturmaa/ammattitautia työntekijälle poikkeuksellisen tärkeä hänen aiemman vammansa/sairautensa vuoksi.

Haittaluokan korottaminen erityisen kiputilan johdosta

Haittaluokkiin sisältyy aina kyseiseen vammaan/sairauteen tavanomaisesti liittyvä kipu. Vammaan/sairauteen liittyvä epätyypillisen voimakas kipu voi kuitenkin tietyin edellytyksin johtaa haittaluokan korottamiseen.

Haittaluokan korotukseen oikeuttavana erityisenä kiputilana pidetään vain keskivaikeaksi tai vaikeaksi arvioitua kiputilaa, eikä lievä kiputila aiheuta haittaluokan korotusta. Myös erityisen kiputilan kohdalla edellytetään, että siitä aiheutunutta haittaa voidaan pitää pysyvänä.

Keskivaikean kiputilan perusteella haittaluokkaa korotetaan vähintään yhdellä ja enintään kahdella haittaluokalla. Jos taas erityistä kiputilaa voidaan pitää *vaikeana*, haittaluokkaa voidaan korottaa kiputilan vaikeusasteen mukaan tätä enemmänkin tapauskohtaisen harkinnan perusteella ottaen kuitenkin huomioon yhdenmukaisuus CRPS:n aiheuttaman haitan ja yleisen toiminnanvajauksen arviointiperusteiden kanssa.

Haittaluokkaa ei koroteta siihen liittyvän erityisen kiputilan vuoksi, kun erityinen kiputila otetaan käytettävän haittanimekkeen mukaan jo muutoinkin erikseen huomioon haittaluokan suuruuteen vaikuttavana tekijänä. Korotus ei tule siten sovellettavaksi esim. ylä- ja alaraajojen vammoissa, joihin liittyy CRPS:n lääketieteelliset edellytykset täyttävä kiputila.

Haittaluokituksessa on myös eräissä kohdin täsmennetty nimenomaisesti tilanteita, joilla vamman/sairauden haittaluokkaa voidaan korottaa siihen liittyvän kivun johdosta. Esim. aivo- ja selkäydinvammojen osalta haittaluokituksessa on erikseen mainittu, että krooninen kipu ja spastisuus voidaan ottaa huomioon haittaluokkaa korottavana tekijänä.

Haittaluokan korottaminen aiemman sairauden/vamman johdosta

Lähtökohtaisesti yleisen haitan arvioinnissa otetaan huomioon vain kyseessä olevasta työtapaturmasta/ammattitaudista johtuva pysyvä haitta muiden aikaisempien vammojen tai sairauksien vaikuttamatta haitan arviointiin.

Vammasta/sairaudesta aiheutuva haitta voi kuitenkin olla tavanomaista suurempi, kun *tapaturma/ammattitauti kohdistuu elimeen tai elintoimintoon, joka oli vahingoittuneelle jo ennen työtapaturmaa/ammattitautia poikkeuksellisen tärkeä hänen aikaisemman vammansa/sairautensa takia* (esim. korvattu silmävamma kohdistuu aiemmin toisen

---

Tapaturma-asiain korvauslautakunta on lakisääteinen elin, jonka tehtävänä on edistää tapaturmavakuutuslain mukaisen korvaustoimen yhtenäisyyttä antamalla yleisohjeita ja lausuntoja. Tapaturma-asiain korvauslautakunnan toimintaa sääntelevät tapaturmavakuutuslain (608/1948) 30 b § 1 mom, 30 c ja 30 d §, valtioneuvoston asetus tapaturma-asiain korvauslautakunnasta (965/2002) sekä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetus asioista, joista vakuutuslaitoksen on pyydyttävä tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunto (873/2002).

silmänsä näkökyvyn menettäneen työntekijän terveeseen silmään). Tällöin haittaluokituksen mukaista haittaluokkaa korotetaan.

Harkittaessa korotusta otetaan arvioinnissa huomioon kyseisten vammojen ja sairauksien laatu ja vaikeusaste niin, että korotettu haittaluokka on suhteessa tapaturman/ammattitaudin aiheuttamaan haitan lisäykseen. Korotus aiemman vamman/sairauden johdosta ei voi milloinkaan nousta niin suureksi, että haittaluokka vastaisi sitä kokonaishaittaa, joka molemmista vammoista tai sairauksista haittaluokituksen mukaan aiheutuisi, mikäli ne olisivat saman tapaturman aiheuttamia.

4.2.3 Haittaluokan alentaminen

Vamman/sairauden haittaluokkaa voidaan uuden haittaluokitusasetuksen mukaan alentaa, jos siitä aiheutuvaa *toiminnanvajausta voidaan vähentää apuvälineillä, protetiikalla tai tekonivelleikkauksella*.

Haittaluokan alentamisen edellytyksistä on säädetty tarkemmin haittaluokituksessa kyseeseen tulevien nimikkeiden kohdalla. Esim. yläraajoissa vamman/sairauden haittaluokkaa voidaan proteesin vaikutuksesta saavutetun hyvän toiminnallisen tilan perusteella alentaa joko yhdellä tai kahdella, jos kyseessä on mekaaninen proteesi, taikka kahdella tai kolmella, jos kyseessä on myoelektroninen proteesi.

Haittaluokan alentaminen apuvälineen tms. perusteella edellyttää aina, että sen vaikutusta vahingoittuneen toimintakykyyn seurataan riittävän kauan, jotta voidaan muodostaa perusteltu arvio siitä, missä määrin toimintakyky on tosiasiaassa parantunut. Esim. alaraajaproteeseilla saavutetut hoitotulokset vaihtelevat huomattavasti tapauksittain. Samoin kuulon apuvälineiden vaikutukseen henkilön toimintakykyyn vaikuttaa huomattavasti apuvälineen käyttöympäristö.

Esim. 1. Vahingoittuneelta oli amputoitu 12.11.2010 tapahtuneen tapaturman seurauksena oikea reisi. Proteesi oli otettu käyttöön loppuvuodesta 2011. Vakuutuslaitos pyysi TAKO:n lausuntoa haittarahasta maaliskuussa 2012. TAKO katsoi, että lausuntopyyntö oli ennenaikainen ja että proteesin vaikutusta toimintakykyyn tulee seurata riittävä aika käyttönotosta. (TAKO, asia 397/2012, kokous 11.4.2012.) Vakuutuslaitos pyysi lausuntoa haittaluokasta uudelleen syyskuussa 2012. Nyt TAKO katsoi, että haitta voitiin arvioida. Haittaluokkarviossa otettiin huomioon proteesin vaikutus vahingoittuneen toimintakykyyn. (TAKO, asia 1159/2012, kokous 26.9.2012.)

Esim. 2. Vahingoittuneelta oli amputoitu 1.9.2010 tapahtuneen tapaturman seurauksena oikea ranne. Vahingoittuneelle oli korvattu myoelektroninen proteesi, jonka vaikutusta vahingoittuneen toimintakykyyn oli seurattu aina syksyyn 2013 saakka, jolloin vakuutuslaitos pyysi TAKO:n lausuntoa vammasta aiheutuvasta pysyvästä yleisestä haitasta. Haittaluokaksi vakuutuslaitos esitti HL 10:tä. Proteesilla ei katsottu olevan vaikutusta haittaluokkaan ottaen huomioon sen, ettei vahingoittunut ole kyennyt käyttämään proteesia säännöllisesti kipujen vuoksi. TAKO yhtyi vakuutuslaitoksen esitykseen. (TAKO, asia 937/2013, kokous 28.8.2013)

Tapaturma-asiain korvauslautakunta on lakisääteinen elin, jonka tehtävänä on edistää tapaturmavakuutuslain mukaisen korvaustoimen yhtenäisyyttä antamalla yleisohjeita ja lausuntoja. Tapaturma-asiain korvauslautakunnan toimintaa sääntelevät tapaturmavakuutuslain (608/1948) 30 b § 1 mom, 30 c ja 30 d §, valtioneuvoston asetus tapaturma-asiain korvauslautakunnasta (965/2002) sekä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetus asioista, joista vakuutuslaitoksen on pyydettävä tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunto (873/2002).

4.2.4 Haittaluokkien yhdistäminen

Yhtä useamman vamman/sairauden kokonaishaittaa pidetään lähtökohtaisesti aina pienempänä kuin erillisten haittaluokkien summaa. Kokonaishaitan arvioinnissa voidaan käyttää sekä sopivaa yleisempää nimikettä että yleisen toiminnanvajavuuden käsitettä. Tapauksissa, joissa kahdelle tai useammalle vammalle ja sairaudelle on määritetty haittaluokkanimikkeitä soveltamalla erilliset haittaluokat, ne yhdistetään kokonaishaitan arvioimiseksi alla olevaa laskennallista vähennyskaavaa käyttäen.

$$K = A + B - \frac{A \times B}{25}$$

Kaavassa K tarkoittaa kokonaishaitan luokkaa, A suurempaa haittaluokkaa ja B pienempää haittaluokkaa. Laskukaavaa käytettäessä mahdollisesti syntyvä desimaaliluku pyöristetään ensin lähimmäksi kokonaisluvuksi.

Esim. Henkilöllä on keskivaikean aivovamman jälkitila, joka on arvioitu HL 6:een, ja selän lievä toiminnanvajavuus, joka on arvioitu HL 2:een. Yhdistettynä haittaluokaksi tulee 7

$$(6 + 2 - \frac{6 \times 2}{25} = 7,4 \approx 7)$$

Jos yhdistettäviä haittaluokkia on kolme, laskutoimitus toistetaan vähennyskaavaa käyttäen siten, että lukuna A käytetään ensimmäisen laskukaavaa käyttäen saadun laskutoimituksen tulokseksi saatua haittaluokkaa ja lukuna B seuraavaksi pienintä tai kolmatta samansuuruista haittaluokkaa. Mikäli haittaluokkia taas on enemmän kuin kolme, laskutoimitus toistetaan vastaavalla tavalla käyttäen lukuna A vähennyskaavaa käyttäen viimeksi tehdyn yhdistämisen tulosta ja lukuna B seuraavaksi pienintä haittaluokkaa. Laskukaavaa käytettäessä käytetään aina pyöristettyjä kokonaislukuja.

Esim. Henkilöllä on keskivaikean aivovamman jälkitila, joka on arvioitu HL 6:een, ja selän lievä toiminnanvajavuus, joka on arvioitu HL 2:een. Lisäksi hän on menettänyt tapaturmaisesti isovarpaansa, jonka menetys on haittaluokituksen luokiteltu HL 1:een. Yhdistettynä näiden kolmen vamman haittaluokaksi tulee 8

$$(6 + 2 - \frac{6 \times 2}{25} = 7,4 \approx 7 \rightarrow 7 + 1 - \frac{7 \times 1}{25} = 7,65 \approx 8)$$

Haittaluokkia ei yhdistetä edellä kuvatulla tavalla tapauksissa, joissa vammat/sairaudet kohdistuvat samanaikaisesti toisiaan korvaaviin parillisiin elimiin (kuten esim. raajat, silmät, korvat tai munuaiset) tai sekä näkö- että kuuloaistiin, eikä haittaluokituksen ole niiden aiheuttamaa haittaa kuvaava yhteistä nimikettä. Tällöin kokonaishaitta on eri vammoille tai sairauksille määritettyjen erillisten haittaluokkien summa.

Esim. A:lle oli korvattu 12.11.2010 sattuneen tapaturman seurauksena oikean säären amputaatio, vasemman säären ja nilkan murtuman jälkitila ja lantionmurtuman jälkitila. Säariamputaatio johdosta A:lle oli korvattu toimintakykykuntoutuksen C-leg-proteesi. Vakuutuslaitos pyysi TAKO:n lausuntoa A:n haittarahan perusteena olevan haittaluokan määrittämisestä ehdottaen haittaluokaksi HL 12:ta. Vakuutuslaitoksen ehdotukseen oli päädytty määrittäen oikean säären amputaation HL 6:een, vasemman säären ja nilkan murtuman jälkitilan HL 4:ään, lantionmurtuman jälkitilan HL 2:een ja laskien nämä yhteen sillä perusteella, että vamma on kohdistunut samanaikaisesti molempiin sääriin. TAKO:ssa oikean säären amputaation ja vasemman säären ja nilkan murtuman jälkitilan aiheuttama yleinen haitta arvioitiin haittaluokitusasetuksen alaraajoja kokonaisuutena koskevan kohdan perus-

Tapaturma-asiain korvauslautakunta on lakisääteinen elin, jonka tehtävänä on edistää tapaturmavakuutuslain mukaisen korvaustoimen yhtenäisyyttä antamalla yleisohjeita ja lausuntoja. Tapaturma-asiain korvauslautakunnan toimintaa sääntelevät tapaturmavakuutuslain (608/1948) 30 b § 1 mom, 30 c ja 30 d §, valtioneuvoston asetus tapaturma-asiain korvauslautakunnasta (965/2002) sekä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetus asioista, joista vakuutuslaitoksen on pyydettävä tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunto (873/2002).

teella HL 10:een katsoen, että vammojen aiheuttama haitta vastaa keskivaikeaa toiminnanvajavuutta. Lantion murtuman jälkitilan aiheuttama haitta puolestaan arvioitiin HL 2:een. Vähennyskaavan perusteella kokonaisuutena määritettiin HL 11. (TAKO, asia 1159/2012, kokous 26.9.2012.)

Vuoden 2010 haittaluokitusasetuksen liitteenä on taulukko, josta saadaan suoraan vähennyskaavan mukaan saatu kahden erillisen haittaluokan yhdistetty haittaluokka.

4.3 Vanhojen haittaluokitusäännösten mukainen yleisen haitan määrittäminen

4.3.1 Haittaluokan määrittäminen

Lähtökohtana on, että vamman/sairauden haittaluokka määritetään etsimällä ministeriön antaman päätöksen sisältämästä haittaluokituksesta yhtä tai useampaa vammaa/sairautta mahdollisimman tarkoin kuvaava nimike ja sitä vastaava haittaluokka.

Yleisempää nimikettä kuitenkin käytetään, kun tarkempaa nimikettä ei voida käyttää vamman/sairauden laajuuden tai erityisen laadun vuoksi. Uusien haittaluokitusäännösten tavoin yleisempää nimikettä voidaan käyttää esim. silloin, kun sopivaa nimikettä ei löydy haittaluokituksesta tai kun vamma- tai sairauskohtainen nimike ei vastaa kysymyksessä olevassa tapauksessa vahingoittuneelle vammasta/sairaudesta aiheutunutta haittaa.

4.3.2 Haittaluokan korottaminen

Vamman/sairauden haittaluokkaa voidaan korottaa seuraavissa tapauksissa:

- 1) vammasta/sairaudesta aiheutuu erityisen kivulloisuuden, huonon amputaatiotyngän tai muun vastaavaan syyn vuoksi enemmän toiminnanvajavuutta kuin muutoin; tai
- 2) uutta vammaa/sairautta arvioitaessa aiempi vamma/sairaus voi aiheuttaa haittaluokan korottamisen, jos
  - a. vammat/sairaudet kohdistuvat toisiaan korvaaviin parillisiin elimiin aiheuttaen niihin kumpaankin huomattavan toiminnanvajavuuden; tai
  - b. uusi vamma/sairaus kohdistuu elimeen/toimintoon, joka ennestään oli työntekijälle poikkeuksellisen tärkeä hänen vammaisuutensa vuoksi.

Haittaluokan korottaminen erityisen kivulloisuuden tms. syyn johdosta

Haittaluokkiin sisältyy aina kyseiseen vammaan/sairauteen tavanomaisesti liittyvä kipu. Vammaan/sairauteen liittyvä *epätavallisen voimakas kipu* voi kuitenkin tietyin edelly-

---

Tapaturma-asiain korvauslautakunta on lakisääteinen elin, jonka tehtävänä on edistää tapaturmavakuutuslain mukaisen korvaustoimen yhtenäisyyttä antamalla yleisohjeita ja lausuntoja. Tapaturma-asiain korvauslautakunnan toimintaa sääntelevät tapaturmavakuutuslain (608/1948) 30 b § 1 mom, 30 c ja 30 d §, valtioneuvoston asetus tapaturma-asiain korvauslautakunnasta (965/2002) sekä sosiaali- ja terveysministeriön asetus asioista, joista vakuutuslaitoksen on pyydyttävä tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunto (873/2002).

tyksin johtaa haittaluokan korottamiseen. Lisäksi haittaluokkaa voidaan korottaa *huonon amputaatiotyngän tai muun vastaavan syyn vuoksi*.

Mahdollisen korotuksen suuruus vamman/sairauden haittaluokkaan harkitaan aina tapauskohtaisesti.

Haittaluokan korottaminen aiemman sairauden/vamman johdosta

Lähtökohtana on, että yleisen haitan arviointiin vaikuttaa vain kyseessä olevasta työtapaturmasta/ammattitaudista johtuva pysyvä haitta, eikä vahingoittuneen aiemmin saaduilla vammoilla/sairauksilla ole merkitystä. Haittaluokkaa voidaan kuitenkin korottaa, kun tapaturma/ammattitauti kohdistuu elimeen tai elintoimintoon, joka oli vahingoittuneelle jo ennen työtapaturmaa/ammattitautia poikkeuksellisen tärkeä hänen aikaisemman vammansa/sairautensa takia.

Haittaluokkaa voidaan korottaa ensinnäkin silloin, kun *vammat/sairaudet kohdistuvat toisiaan korvaaviin parillisiin elimiin* (kuten silmiin tai raajoihin) edellyttäen, että vammojen/sairauksien yhteisvaikutuksena on huomattava toiminnanvajavuus. Esimerkkinä voidaan mainita tilanne, jossa yhden munuaisensa menettänyt henkilö menettää toisen tapaturman seurauksena.

Toiseksi haittaluokkaa voidaan korottaa tilanteissa, joissa *uusi vamma/sairaus kohdistuu elimeen/toimintoon, joka ennestään oli työntekijälle poikkeuksellisen tärkeä hänen vammaisuutensa vuoksi*. Esimerkkinä tästä voidaan mainita sokeutuminen tilanteessa, jossa vahingoittunut on jo aiemmin menettänyt kuulonsa.

Arvioinnissa tulee ottaa huomioon vammojen ja sairauksien laatu ja vaikeusaste niin, että korotettu haittaluokka on suhteessa tapaturman/ammattitaudin aiheuttamaan haitan lisäykseen. Korotus aiemman vamman/sairauden johdosta ei voi milloinkaan nousta niin suureksi, että haittaluokka vastaisi sitä kokonaishaittaa, joka molemmista vammoista tai sairauksista haittaluokituksen mukaan aiheutuisi, mikäli ne olisivat saman tapaturman aiheuttamia.

4.3.3 Haittaluokan alentaminen

Vanhoissa haittaluokitussäännöksissä ei ole nimenomaista mainintaa apuvälineiden, proteesien tai tekonivelleikkausten vaikutuksesta vamman/sairauden haittaluokkaan. Myöskään korvauskäytännössä haittaluokkien alentamisia ei ole tehty.

4.3.4 Haittaluokkien yhdistäminen

Myös vanhoissa haittaluokitussäännöksissä lähtökohtana on, että yhtä useamman vamman/sairauden kokonaishaittaa pidetään pienempänä kuin erillisten haittaluokkien summaa. Niissä tapauksissa, joissa kahdelle tai useammalle vammalle ja sairaudelle on määritetty haittaluokkanimikkeitä soveltamalla erilliset haittaluokat, ne yhdistetään kokonaishaitan arvioimiseksi tavallisesti seuraavaa laskennallista vähennyskaavaa käyttäen:

Tapaturma-asiain korvauslautakunta on lakisääteinen elin, jonka tehtävänä on edistää tapaturmavakuutuslain mukaisen korvaustoimen yhtenäisyyttä antamalla yleisohjeita ja lausuntoja. Tapaturma-asiain korvauslautakunnan toimintaa sääntelevät tapaturmavakuutuslain (608/1948) 30 b § 1 mom, 30 c ja 30 d §, valtioneuvoston asetus tapaturma-asiain korvauslautakunnasta (965/2002) sekä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetus asioista, joista vakuutuslaitoksen on pyydettävä tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunto (873/2002).

$$K = A + B - \frac{A \cdot B}{20}$$

Kaavassa K tarkoittaa kokonaishaitan luokkaa, A suurempaa haittaluokkaa ja B pienempää haittaluokkaa. Laskukaavaa käytettäessä mahdollisesti syntyvä desimaaliluku pyöristetään ensin lähimmäksi kokonaisluvuksi.

Esim. Henkilöllä on keskivaikean aivovamman jälkitila, joka on arvioitu HL 6:een, ja selän lievä toiminnanvajavuus, joka on arvioitu HL 2:een. Yhdistettynä haittaluokaksi tulee 7
 $(6 + 2 - \frac{6 \cdot 2}{20} = 7,4 \approx 7)$.

Jos yhdistettäviä haittaluokkia on kolme, laskutoimitus voidaan toistaa vähennyskaavaa käyttäen siten, että lukuna A käytetään ensimmäisen laskukaavaa käyttäen saadun laskutoimituksen tulokseksi saatua haittaluokkaa ja lukuna B seuraavaksi pienintä tai kolmatta samansuuruisia haittaluokkaa. Mikäli haittaluokkia taas on enemmän kuin kolme, laskutoimitus toistetaan vastaavalla tavalla käyttäen lukuna A vähennyskaavaa käyttäen viimeksi tehdyn yhdistämisen tulosta ja lukuna B seuraavaksi pienintä haittaluokkaa. Laskukaavaa käytettäessä käytetään aina pyöristettyjä kokonaislukuja.

Esim. Henkilöllä on keskivaikean aivovamman jälkitila, joka on arvioitu HL 6:een, ja selän lievä toiminnanvajavuus, joka on arvioitu HL 2:een. Näiden yhteinen haittaluokka on 7
 $(6 + 2 - \frac{6 \cdot 2}{20} = 7,4 \approx 7)$. Lisäksi henkilö on menettänyt em. tapaturmassa isovarpaansa. Isovarpaan menetys on vanhassa haittaluokituksessa kuitenkin luokiteltu HL 0:aan, eikä se vaikuta yhteiseen haittaan. Haittaluokkana on näin ollen kaikista kolmesta vammasta HL 7.

Haittaluokkia ei yhdistetä edellä kuvatulla tavalla tapauksissa, joissa vammat/sairaudet kohdistuvat samanaikaisesti toisiaan korvaaviin parillisiin elimiin (kuten esim. raajat, silmät, korvat tai munuaiset) ja aiheuttavat huomattavan toiminnan vajavuuden kumpaankin elimeen. Tällöin kokonaishaitta voi olla yksittäisten haittojen summa tai suurempikin.

5 Haittarahan suorittaminen

5.1 Yleistä haittarahan suorittamisesta

Kun vamma/sairaus on parantunut siten, että siitä vahingoittuneelle aiheutuva toiminnanvajaus on arvioitavissa lopullisesti, asiassa annetaan pysyvää yleistä haittaa ja haittara-
rahaa koskeva päätös. Jo tätä ennen vahingoittuneelle on suoritettava ennakkokorvausta,
jos on selvää, että vammasta/sairaudesta aiheutuu hänelle korvattavaa toiminnanvajaus-
ta.

Haittaraha suoritetaan joko kertakaikkisena kertakorvauksena tai jatkuvana haittarahana
riippuen vamman/sairauden haittaluokasta (ja ylemmissä haittaluokissa myös riippuen
vahingoittuneen valinnasta). Syöpäsairauksia koskee lisäksi omat erityissäännöksensä,
joita sovelletaan kaikkiin ammattitautina korvattaviin syöpiin, jotka ovat ilmenneet
vuonna 1993 tai myöhemmin.

Haittarahan vuosimäärän suuruus määräytyy vamman/sairauden haittaluokan perusteella
vähimmäisvuosityöansiosta tapaturmavakuutuslakiin sisältyvän taulukon mukaan. Tau-
lukossa vamman/sairauden haittaluokka osoittaa sen prosenttiluvun, jonka suuruiseksi
osuudeksi tapaturman sattumisvuoden / ammattitaudin ilmenemisvuoden vähimmäis-
vuosityöansiosta haittarahan vuotuinen määrä muodostuu. Kertakorvauksena suoritetta-
van haittarahan suuruuteen vaikuttaa aina myös vahingoittuneen ikä ja sukupuoli vahin-
kohetkellä, minkä lisäksi kaikki haittarahakorvaukset tarkistetaan aina työeläkeindeksil-
lä maksamisajankohdan tasoon.

Seuraavassa kerrotaan tarkemmin haittarahan suorittamisesta ensin uusien haittaraha-
säännösten (luku 5.2) ja sitten vanhojen haittarahasäännösten (luku 5.3) mukaan.

5.2 Uusien haittarahasäännösten mukainen haittaraha

5.2.1 Haittarahan suorittamismuodot

5.2.1.1 Pääsäännöt

Alemmissä haittaluokissa eli haittaluokissa 1–10 haittaraha on aina kertakaikkinen kor-
vaus. Ylemmissä haittaluokissa eli haittaluokissa 11–20 haittara-
haa taas suoritetaan
pääsääntöisesti joko kertakaikkisena tai jatkuvana riippuen siitä, kumman suorittamis-
muodon vahingoittunut valitsee. Jatkuvan korvausmuodon alun perin valinneella vahin-
goittuneella on myös yleensä oikeus vaihtaa korvaus myöhemmin kertakaikkiseksi kor-
vaukseksi.

Tapaturma-asiain korvauslautakunta on lakisääteinen elin, jonka tehtävänä on edistää tapaturmavakuutuslain mukaisen korvaustoimen yhtenäisyyttä
antamalla yleisohjeita ja lausuntoja. Tapaturma-asiain korvauslautakunnan toimintaa sääntelevät tapaturmavakuutuslain (608/1948) 30 b § 1 mom, 30
c ja 30 d §, valtioneuvoston asetus tapaturma-asiain korvauslautakunnasta (965/2002) sekä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetus asioista, joista vakuu-
tuslaitoksen on pyydettävä tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunto (873/2002).

5.2.1.2 Haittaraha syöpätapauksissa

Pääsäännöistä poiketen syöpätapauksissa vahingoittuneelle suoritetaan aina ensivaiheessa HL 10:n mukainen kertakorvaus. Haittaluokan ylittäessä HL 10:n vahingoittuneelle suoritetaan lisäksi jatkuvana haittarahana korvausta siinä haittaluokassa, joka on ennakoitavissa ottaen huomioon kyseisen sairauden pahentuminen. Tätä jatkuvaa haittara­haa vahingoittanut ei voi vaihtaa kertakorvaukseksi.

Jatkuvan haittakorvauksen haittaluokka määritetään syöpätapauksissa aina käyttäen haittaluokituksen yleisen toiminnanvajausten kohtaa. Näissä yksityiskohtaisemmat nimikkeet eivät sairauksien poikkeuksellisen vaikeusasteen vuoksi vastaa niistä aiheutu­vaa haittaa, ja haittaluokan määrittäminen perustuu aina arvioon kokonaistilanteesta. Käytännössä sovellettavaksi tulee yleensä aina erittäin vaikea toiminnanvaja­us ja HL 20.

Esim. A:lle oli korvattu ammattitautina keuhkopussin mesoteliooma, jonka ilmenemispäi­väksi oli katsottu 8.2.2011. A oli kuollut 29.5.2012. Haittara­haa koskevassa lausuntopyy­nössä vakuutuslaitos ehdotti A:lle suoritettavan HL 10:n mukainen kertakorvaus vuosi­päivästä ja HL 18:n mukainen jatkuva korvaus metastaasien (etäispesäkkeiden) toteamisesta alkaen (7.5.2012) kuolemaansa saakka. Ratkaisuehdotuksessaan vakuutuslaitos oli sovel­tanut haittaluokituksen kohtaa 10.1. (hengityselimet, palautumaton hengitystoiminnan vaja­us, erittäin vaikea toiminnanvaja­us). TAKO katsoi, että jatkuvan korvauksen haittaluokka tulisi nopeasti kuolemaan johtavien syöpien kohdalla arvioida käyttäen haittaluokituksen yleisen toiminnanvajausten kohtaa (kohta 15), jossa korkein haittaluokka on 20. Haittaluokan arvio ei perustu vain keuhkofunktioihin, vaan arvioon kokonaistilanteesta. Haittaluokaksi määritettiin TAKO:ssa 20. (TAKO, asia 30/2013, kokous 30.1.2013.)

Syöpien johdosta suoritettavaa haittara­haa koskevia erityissäännöksiä on pidetty perus­teltuina ottaen huomioon kyseisiin sairauksiin tavallisesti liittyvä huono paranemisen­nuste. Tapaturmavakuutuslaissa puhutaankin tässä yhteydessä nopeasti pahenevista ja kuolemaan johtavista sairauksista ja vammoista, joskin sääntelyä on esitöiden mukaan tarkoitus soveltaa vain nopeasti kuolemaan johtaviin syöpäsairauksiin, kuten esim. keuhkosyöpiin ja mesotelioomiin.

Esim. 1. Puupölyjen aiheuttamassa nenänsivuontelosyövässä oli kyse tapaturmavakuutus­lain 18 e §:ssä tarkoitettusta sairaudesta, jolle on ominaista sairauden nopeasti kuolemaan johtava pahentuminen. (TAKO, asia 394/2011, kokous 27.4.2011; samoin TAKO, asia 1519/2011, kokous 7.12.2011.)

Esim. 2. Hitsaushuurujen aiheuttamaan nielurisasyöpään ei sovellettu tapaturmavakuutus­lain nopeasti eteneviä sairauksia koskevaa säännöstä. (TAKO, asia 1131/2008, kokous 1.10.2008.)

Syöpätapauksissa suoritettava HL 10:n mukainen kertakorvaus on siinä mielessä normi­korvauksen tyyppinen korvaus, ettei sitä vähennetä lopullisen haittaluokan mukaan suo­ritettavasta jatkuvasta haittarahasta. Syöpien johdosta suoritettavista haittarahoista ei myöskään voida vähentää jonkin muun ammattitaudin, kuten esim. plakkitaudin, perus­teella suoritettuja kertakaikkisia korvauksia.

Esim. R:lle oli korvattu ammattitautina asbestin aiheuttamat plakkitauti, joka oli ilmennyt 13.6.1990, asbestoosi, joka oli ilmennyt 4.5.1993 ja keuhkosyöpä, joka käsiteltiin asbestoo­sin osana ja jonka ilmenemispäivä oli siten sama kuin asbestoosilla (4.5.1993). R:lle oli

---

Tapaturma-asiain korvauslautakunta on lakisääteinen elin, jonka tehtävänä on edistää tapaturmavakuutuslain mukaisen korvaustoimen yhtenäisyyttä antamalla yleisohjeita ja lausuntoja. Tapaturma-asiain korvauslautakunnan toimintaa sääntelevät tapaturmavakuutuslain (608/1948) 30 b § 1 mom, 30 c ja 30 d §, valtioneuvoston asetus tapaturma-asiain korvauslautakunnasta (965/2002) sekä sosiaali- ja terveysministeriön asetus asioista, joista vakuu­tuslaitoksen on pyydettävä tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunto (873/2002).

suoritettu HL 2:n mukainen kertakorvaus 11.4.1998 plakkitaudista, vaikka tarkoituksena oli vakuutuslaitoksen mukaan ollut, että haittakorvaus suoritetaan asbestoosista. Vuonna 2011 keväällä vakuutuslaitos ehdotti R:lle suoritettavaksi syövän johdosta HL 10:n suuruisia kertakorvausta ja HL 20:n mukaista jatkuvaa haittarahaa 30.12.2009 alkaen. Vakuutuslaitos esitti myös, että asbestoosista suoritettavaksi tarkoitettu, mutta plakkitaudista virheellisesti suoritettu, HL 2:n mukainen korvaus vähennetään HL 10:n mukaisesta kertakorvauksesta. TAKO yhtyi muuten vakuutuslaitoksen esitykseen, mutta totesi, ettei plakkitaudista suoritettua kertakorvausta ei voida vähentää asbestisyövän johdosta suoritettavasta haittarahasta, koska kyseessä on eri ammattitauti. (TAKO, asia 598/2011, kokous 8.6.2011.)

Jos aikaisemmin korvattavaa asbestoosia sairastava vakuutettu sairastuu myöhemmin keuhkosityöpään, ei syöväälle vahvisteta uutta ilmenemisaikaa, vaan syöpää pidetään vaikiintuneen korvauskäytännön mukaan jo korvatun asbestoosin seurauksena ja saman taudin osana. Asbestoosin perusteella suoritettua haittarahaa ei kuitenkaan voida vähentää HL 10:n mukaan suoritettavasta kertakorvauksesta. Sen sijaan asbestoosin perusteella maksettu haittaraha vähennetään lopullisesta jatkuvana suoritettavasta syövän haittarahasta.

Syöpien johdosta suoritettavan haittarahan erityissäätely koskee vain haittarahan suorittamisen muotoa ja suorittamisen muodon vaihtamista. Näin ollen jäljempänä esitettävät korvausten euromääriä, suorittamisen ajankohtaa yms. koskevat yleiset säännöt koskevat myös syöpien johdosta suoritettavia haittarahoja.

5.2.2 Haittarahan määrä

Haittarahan vuosimäärän suuruus määräytyy vamman/sairauden haittaluokan perusteella vähimmäisvuosityöansiosta tapaturmavakuutuslakiin sisältyvän taulukon mukaan. Taulukossa vamman/sairauden haittaluokka osoittaa sen prosenttiluvun, jonka suuruisiksi osuudeksi tapaturman sattumisvuoden / ammattitaudin ilmenemisvuoden vähimmäisvuosityöansiosta haittarahan vuotuinen määrä muodostuu.

Alemmissä haittaluokissa (HL 1–10) vuotuinen haittaraha on 1,15–10,15 prosenttia vähimmäisvuosityöansiosta korvauksen noustessa noin yhden prosenttiyksikön yhtä haittaluokkaa kohden. Ylemmissä haittaluokissa (HL 11–20) korvauksen vuosimäärä nousee yhtä haittaluokkaa kohden suhteellisesti enemmän. Haittaluokissa 11–15 prosenttimäärän nousu haittaluokkaa kohden on kolme prosenttiyksikköä ja haittaluokissa 16–20 seitsemän prosenttiyksikköä korvauksen vuosimäärän ollessa 60 prosenttia sattumisvuoden/ilmenemisvuoden vähimmäisvuosityöansiosta haittaluokassa 20.

Haittarahan määräytymisperusteena on aina tapaturman sattumisvuoden / ammattitaudin ilmenemisvuoden vähimmäisvuosityöansio. Vahingoittuneelle suoritettavan korvauksen määrä tarkistetaan kuitenkin työeläkeindeksillä korvauksen suorittamisajankohdan tasoon.

Esim. Tapauksessa, jossa tapaturma on sattunut 20.1.2010 ja siitä aiheutunut pysyvä yleinen haitta on määritetty vuosipäivänä 20.1.2011, jolloin myös haittaraha suoritetaan, määräytyy haittarahan euromäärä tapaturman sattumisvuoden eli vuoden 2010 vähimmäisvuosityöansiosta (11340,00 euroa), ja se korotetaan työeläkeindeksillä maksamisajankohdan eli vuoden 2011 tasoon.

Tapaturma-asiain korvauslautakunta on lakisääteinen elin, jonka tehtävänä on edistää tapaturmavakuutuslain mukaisen korvaustoimen yhtenäisyyttä antamalla yleisohjeita ja lausuntoja. Tapaturma-asiain korvauslautakunnan toimintaa sääntelevät tapaturmavakuutuslain (608/1948) 30 b § 1 mom, 30 c ja 30 d §, valtioneuvoston asetus tapaturma-asiain korvauslautakunnasta (965/2002) sekä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetus asioista, joista vakuutuslaitoksen on pyydettävä tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunto (873/2002).

Kertakorvauksina suoritettavien haittarahojen osalta korvauksen konkreettiseen euro-määrään vaikuttaa aina haittaluokan, vahinkovuoden ja maksamisajankohdan ohella myös vahingoittuneen ikä ja sukupuoli. Näissä tilanteissa taulukon mukainen korvausmäärä pääomitetään siten, että vahingoittuneelle suoritettavan korvauksen määrä vastaa hänen tilastollisesti odotettavissa olevaa elinikänsä.

Lähtökohtaisesti haittarahan kertakorvauksen pääomittamisessa käytetty ikäkerroin määräytyy tapaturman sattumisvuoden / ammattitaudin ilmenemisvuoden mukaan. Jos kyseessä on tilanne, jossa vahingoittunut käyttää oikeuttaan vaihtaa jatkuvana suoritettava haittaraha kertakorvaukseksi, määräytyy ikäkerroin suorittamistavan vaihtamisajankohdan mukaan.

Tarkemmin pääomittamisen laskentaperusteet määritetään sosiaali- ja terveysministeriön asetuksin. TVL laatii myös vuosittain taulukon, joka osoittaa suoraan eri haittaluokissa maksettavien haittarahan kertakorvausten määrät eri-ikäisille korvauksensaajille ministeriön vahvistamien laskentaperusteiden mukaisesti.

5.2.3 Haittarahan maksaminen

5.2.3.1 Haittarahan maksamisen alkamisajankohta

Lopullinen haittarahapäätös voidaan antaa sitten, kun vahingoittuneelle todetaan jääneen korvatusta vammasta/sairaudesta pysyvää yleistä haittaa, joka suuruudeltaan vastaa sosiaali- ja terveysministeriön vahvistaman haittaluokituksen mukaista kyseiseen vammaan/sairauteen sovellettavaa haittaluokkaa. Haitta katsotaan pysyväksi, kun vamman/sairauden tila ei todennäköisesti enää parane, kuitenkin aikaisintaan vuoden kuluttua tapaturman sattumisesta / ammattitaudin ilmenemisestä.

Vamman/sairauden lopullinen vaikutus vahingoittuneen toimintakykyyn voidaan arvioida toisinaan lopullisesti vasta vuosien kuluttua tapaturman sattumisesta / ammattitaudin ilmenemisestä. Niin ikään proteesien yms. vaikutusta haittaluokkaan on seurattava riittävän pitkään. Toisaalta monessa tapauksessa voidaan jo varsin pian vammautumisen jälkeen esittää arvio siitä, jääkö vahingoittuneelle vammasta pysyvää haittaa, ja myös lopullisen haitan suuruus on usein arvioitavissa melko tarkasti jo vamman parantumisvaiheessa.

Jatkuvaa haittarahaa suoritetaan takautuvasti vuosipäivän ja haittarahapäätöksen antamisen väliseltä ajalta. Edellytyksenä kuitenkin on, että vamman/sairauden haittaluokka on ollut koko ajan vähintään lopullisen haittaluokan suuruinen.

5.2.3.2 Ennakkokorvausten suorittaminen

Mikäli vahingoittuneella todetaan olevan oikeus haittarahaan, mutta lopullista haittaa ei vielä kyetä siinä vaiheessa arvioimaan, suoritetaan hänelle ennakkokorvausta siinä haittaluokassa, joka todennäköisimmin vastaa lopullista haittaa. Aikaisintaan ennakkoa voi-

---

Tapaturma-asiain korvauslautakunta on lakisääteinen elin, jonka tehtävänä on edistää tapaturmavakuutuslain mukaisen korvaustoimen yhtenäisyyttä antamalla yleisohjeita ja lausuntoja. Tapaturma-asiain korvauslautakunnan toimintaa sääntelevät tapaturmavakuutuslain (608/1948) 30 b § 1 mom, 30 c ja 30 d §, valtioneuvoston asetus tapaturma-asiain korvauslautakunnasta (965/2002) sekä sosiaali- ja terveysministeriön asetus asioista, joista vakuutuslaitoksen on pyydyttävä tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunto (873/2002).

daan kuitenkin suorittaa vuoden kuluttua tapaturman sattumisesta / ammattitaudin ilmenemisestä.

Maksettu ennakko otetaan huomioon lopullista haittaa koskevassa päätöksessä. Jos ennakkokorvausta on suoritettu suuremman haittaluokan mukaan kuin mikä lopullinen haitta on, ei liikaa maksettua ennakkoa voi periä vahingoittuneelta takaisin ilman vahingoittuneen suostumusta. Tämä lähtökohta puoltaa varovaisuutta määritettäessä alustavaa haittaluokkaa ennakkoa varten.

Jos on täysin selvää, että lopullinen haitta jää alle HL 11:n, suoritetaan ennakkokorvaus kertakorvauksena. Niissä tilanteissa, joissa on epäselvyyttä siitä, kuuluuko vamma vähintään HL 11:een vai jääkö se sen alle, voidaan ennakko suorittaa myös jatkuvana korvauksena, vaikka se suoritettaisiin alle HL 11:n mukaisesti. Jos lopullinen haitta jää alle HL 11:n, otetaan ennakkona suoritettut korvaukset huomioon lopullisen kertakorvauksen määrästä.

Mikäli vamman/sairauden haitta on määritetty ennakkoa varten yli HL 10:n, suoritetaan ennakkokorvaus joko jatkuvana tai kertakaikkisena riippuen siitä, kumman suorittamismuodon vahingoittunut valitsee.

Ennakkokorvauksesta ei anneta päätöstä. Vahingoittuneelle on kuitenkin annettava riittävät tiedot korvauksen laskennassa käytetyistä perusteista. Lisäksi ennakkoa koskevassa tiedonannossa tulee ilmoittaa, ettei ennakkokorvauksesta ole valitusoikeutta.

5.2.3.3 Haittarahan maksamisen keskeyttäminen ja korvauksen pidättäminen

Tapaturmavakuutuslain mukaan vahingoittunut on velvollinen ottamaan vastaan lääkärin määräämää hoitoa, joka on tarpeen hänen työ- ja toimintakykynsä parantamiseksi ja jossa ei ole kyse hengenvaarallisesta toimenpiteestä. Perusteeton kieltäytyminen hoidosta voi johtaa siihen, että vahingoittuneelle jatkuvana korvauksena suoritettavan haittarahan maksaminen keskeytetään.

Tapaturmavakuutuslaissa on asetettu vahingoittuneelle myös eräitä muita toimintavelvoitteita, joiden laiminlyönti voi johtaa korvauksen suorittamisen keskeyttämiseen. Vahingoittuneella on esim. velvollisuus vakuutuslaitoksen määräyksestä mennä vamman/sairauden selvittämistä varten tutkittavaksi vakuutuslaitoksen osoittamalle lääkärille tai sairaalaan sekä velvollisuus toimittaa kohtuullisessa ajassa vakuutuslaitokselle selvitystä korvaukseen vaikuttavista muista seikoista.

Korvausten keskeyttämisen ohella kyseeseen voi tulla haittarahan pidättäminen määräajaksi joko kokonaan tai osittainen. Perusteena korvauksen pidättämiselle on se, että vamma on pahentunut tai sairaus on pitkittynyt jostakin vahingoittuneesta riippuvasta syystä, joka ei ole korvattavan vamman tai sairauden seurausta. Siinä missä keskeyttäminen tulee kyseeseen vain jatkuvan haittarahan osalta, soveltuu korvausten pidättäminen sekä jatkuvana että kertakaikkisena suoritettavaan haittarahaan.

Korvausten keskeyttämisestä tai pidättämisestä on annettava valituskelpoinen päätös. Muutokset korvauksiin tehdään lähinnä seuraavasta mahdollisesta päivästä lukien.

Tapaturma-asiain korvauslautakunta on lakisääteinen elin, jonka tehtävänä on edistää tapaturmavakuutuslain mukaisen korvaustoimen yhtenäisyyttä antamalla yleisohjeita ja lausuntoja. Tapaturma-asiain korvauslautakunnan toimintaa sääntelevät tapaturmavakuutuslain (608/1948) 30 b § 1 mom, 30 c ja 30 d §, valtioneuvoston asetus tapaturma-asiain korvauslautakunnasta (965/2002) sekä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetus asioista, joista vakuutuslaitoksen on pyydyttävä tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunto (873/2002).

Haittarahan luonne aineettoman vahingon korvauksena merkitsee sitä, ettei sen suorittamiseen vaikuta laitoseskelu. Haittaraha on myös siinä mielessä henkilökohtainen korvausmuoto, ettei sitä voida ansionmenetykskorvausten tavoin suorittaa mahdollisilta keskeytysajoilta vahingoittuneen perheenjäsenille.

5.2.4 Haittaluokan muutokset

5.2.4.1 Haittaluokan nouseminen

Tapaturmavakuutuslain 46 §:n mukaan olosuhteiden olennainen muutos korvausten määrään vaikuttavissa seikoissa voi johtaa siihen, että korvausmäärää oikaistaan. Haittarahan osalta tapaturmavakuutuslain 18 §:n 5 momentissa on nimenomaisesti säädetty, että jos vamman/sairauden haittaluokka nousee vamman/sairauden pahentumisen vuoksi vähintään yhdellä, vahingoittuneella on oikeus saada uudelleen haittarahaa muuttuneiden olosuhteiden mukaan.

Jos korotettu haittaraha suoritetaan kertakaikkisena korvauksena, uuden haittaluokan mukainen haittaraha päämitetaan muutosvuoden tasoon niin, että korvauksen määrä vastaa vahingoittuneen tilastollisesti odotettavissa olevaa elinikää (pääomittamisesta ks. luku 5.2.2). Korotetusta haittarahasta vähennetään alun perin kertakaikkisena suoritettua haittarahan pääoma-arvoa vastaava määrä. Jos aikoinaan kertakorvauksen valinnut vahingoittunut haluaa, että korotettu haittaraha suoritetaan hänelle jatkuvana korvauksena, suoritetaan vahingoittuneelle haittaluokkien mukaisten haittarahojen vuotuista erotusta haitan nousemisesta lukien.

Oikeus vamman/sairauden pahenemisen perusteella korotettuun haittarahaan koskee myös vahingoittuneita, joille on alun perin maksettu jatkuvaa haittarahaa. Jos vahingoittunut, joka on alkujaan valinnut jatkuvan haittarahan korvausmuodoksi, haluaa, että myös korotus suoritetaan jatkuvana, suoritetaan hänelle korotetun haittaluokan mukaista haittarahaa siitä alkaen, kun vamman/sairauden haittaluokka on noussut. Jos taas jatkuvaa korvausta saanut haluaa, että korotus suoritetaan kertakorvauksena, suoritetaan hänelle korotetun haittaluokan mukainen kertakorvaus pääomittaen se muutosvuoden tassa.

5.2.4.2 Haittaluokan aleneminen

Tapaturmavakuutuslakiin ei sisälly nimenomaista säännöstä vamman/sairauden tilan kohenemisen vuoksi tapahtuvasta haittaluokan laskemisesta ja sen vaikutuksesta korvauksiin. Tapaturmavakuutuslain 18 §:n 5 momenttia voidaan soveltaa analogisesti näihin käytännössä harvinaisiin tilanteisiin niin, että haittaluokkaa voidaan laskea, jos vamman/sairauden parantuminen johtaa haittaluokan laskemiseen vähintään yhdellä. Haitan perusteella suoritettavan haittarahan alentaminen tulee kuitenkin kyseeseen vain, jos henkilölle suoritetaan jatkuvaa haittarahaa.

Tapaturma-asiain korvauslautakunta on lakisääteinen elin, jonka tehtävänä on edistää tapaturmavakuutuslain mukaisen korvaustoimen yhtenäisyyttä antamalla yleisohjeita ja lausuntoja. Tapaturma-asiain korvauslautakunnan toimintaa sääntelevät tapaturmavakuutuslain (608/1948) 30 b § 1 mom, 30 c ja 30 d §, valtioneuvoston asetus tapaturma-asiain korvauslautakunnasta (965/2002) sekä sosiaali- ja terveysministeriön asetus asioista, joista vakuutuslaitoksen on pyydettävä tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunto (873/2002).

5.2.5 Yhteensovitus, regressi, verotus, kuittaus ja ulosotto

Yhteensovitus ja regressi

Haittarahaa, jota pidetään jo edellä mainituin tavoin korvauksena tapaturmata/ammattitaudista aiheutuvasta aineettomasta vahingosta, suoritetaan aina riippumatta muista korvauksista. Tämä koskee myös liikennevakuutuslain mukaisia korvauksia. Jos tapaturmavakuutuslaitos suorittaa haittarahaa, on sillä kuitenkin tapaturmavakuutuslain 61 §:n 2 momentissa tarkoitettu takautumisoikeus vahingon tuottaneelta tai muulta korvausvelvolliselta.

Verotus

Haittaraha on saajalleen verovapaata tuloa riippumatta siitä, suoritetaanko se kertakorvauksena vai jatkuvana (tuloverolain 80 §).

Kuittaus

Haittarahasta ei voida kuitata aiheettomasti maksettuja muita tapaturmavakuutuslain mukaisia korvauksia (tapaturmavakuutuslain 54 b §).

Ulosotto

Haittarahaa ei voida ulosmitata (tapaturmavakuutuslain 63 § ja ulosottokaaren 4 luvun 19 §).

5.3 Vanhojen haittarahasäännösten mukainen haittaraha

5.3.1 Haittarahan suorittamismuodot

5.3.1.1 Pääsäännöt

Haittaluokissa 1–10 haittaraha on aina kertakaikkinen korvaus. Haittaluokissa 11–20 haittarahaa taas suoritetaan joko kertakaikkisena tai jatkuvana riippuen siitä, kumman suorittamismuodon vahingoittunut valitsee. Jatkuvan korvausmuodon alun perin valinneella vahingoittuneella on myös oikeus vaihtaa korvaus myöhemmin kertakaikkiseksi korvaukseksi.

5.3.1.2 Haittaraha syöpätapauksissa vuodesta 1993 alkaen

Jos ammattitautina korvattava syöpä on ilmennyt vuonna 1993 tai sen jälkeen, vahingoittuneelle suoritetaan edellä kuvatuista pääsäännöistä poiketen aina ensivaiheessa HL 10:n mukainen kertakorvaus. Tämän lisäksi haittaluokan ylittäessä HL 10:n vahingoit-

---

Tapaturma-asiain korvauslautakunta on lakisääteinen elin, jonka tehtävänä on edistää tapaturmavakuutuslain mukaisen korvaustoimen yhtenäisyyttä antamalla yleisohjeita ja lausuntoja. Tapaturma-asiain korvauslautakunnan toimintaa sääntelevät tapaturmavakuutuslain (608/1948) 30 b § 1 mom, 30 c ja 30 d §, valtioneuvoston asetus tapaturma-asiain korvauslautakunnasta (965/2002) sekä sosiaali- ja terveysministeriön asetus asioista, joista vakuutuslaitoksen on pyydettävä tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunto (873/2002).

tuneelle suoritetaan jatkuvana haittarahana korvausta siinä haittaluokassa, joka on ennakoitavissa ottaen huomioon kyseisen sairauden pahentuminen. Tätä jatkuvaa haittarahaa vahingoittanut ei voi vaihtaa kertakorvaukseksi.

Tarkemmin syöpien johdosta suoritettavaa haittarahaa koskevasta erityissääntelystä on kerrottu edellä uusien säännösten yhteydessä luvussa 5.2.1.2.

5.3.2 Haittarahan määrä

Haittaluokissa 1–10 haittaraha on 1–10 prosenttia vähimmäisvuosityöansiosta korvauksen noustessa tasan yhden prosenttiyksikön yhtä haittaluokkaa kohden. Haittaluokissa 11–20 korvauksen määrä nousee haittaluokan suuruuden mukaan suhteellisesti enemmän haittaluokkaa kohti nousun ollessa haittaluokissa 11–15 kolme prosenttiyksikköä ja haittaluokissa 16–20 seitsemän prosenttiyksikköä haittaluokkaa kohden.

Haittarahaa korotettiin vuonna 2003 voimaan tulleella lainmuutoksella haittaluokkien 1–10 osalta. Tuolloin tehty korotus painotettiin suhteellisesti korkeampana alhaisimpiin haittaluokkiin, ja korkeimmillaan korotus oli edeltävään tasoon verrattuna 15 prosenttia. Haittaluokkiin 11–20 korotuksia ei sen sijaan tehty lainkaan. Vuonna 2003 voimaan tullutta taulukkoa sovelletaan kaikkiin 1.1.2003 tai sen jälkeen sattuneisiin tapaturmiin / ilmenneisiin ammattitauteihin, sillä taulukko siirrettiin sellaisenaan uusiin vuonna 2010 voimaan tulleisiin haittarahasäännöksiin. (Ks. tästä luku 5.2.2.)

Uusien haittarahasäännösten tavoin myös vanhojen säännösten mukaan suoritettaviin haittarahoihin tehdään indeksitarkistukset ja kertakorvaukset pääomitetaan ikäkertoimella. Jatkuvana maksettava haittaraha tarkistetaan työeläkeindeksillä kalenterivuositain, ja kertakaikkisena maksettavaan haittarahaan tehdään indeksitarkistus korvauksen maksamisajankohdan mukaan. Pääomittamisessa käytetty ikäkerroin määräytyy joko tapaturman sattumisvuoden / ammattitaudin ilmenemisvuoden mukaan tai, jos jatkuva haittaraha vaihdetaan kertakorvaukseksi, suorittamistavan vaihtamisajankohdan mukaan.

Esim. Tapauksessa, jossa ammattitauti on ilmennyt 15.6.1983, vuonna 2011 maksettavan jatkuvan haittarahan perusteena käytetään ammattitaudin ilmenemisvuoden eli vuoden 1983 vähimmäisvuosityöansiota (23300,00 markkaa) ja suoritettava korvaus korotetaan työeläkeindeksillä maksamisajankohdan eli vuoden 2011 tasoon. Henkilön ilmoittaessa vuonna 2012 haluavansa vaihtaa korvausmuotoa määräytyy ikäkerroin vuoden 2012 mukaan.

5.3.3 Haittarahan maksaminen

5.3.3.1 Haittarahan maksamisen alkamisajankohta

Lopullinen haittarahapäätös voidaan antaa sitten, kun vahingoittuneelle todetaan jääneen korvatusta vammasta/sairaudesta pysyvää yleistä haittaa, joka suuruudeltaan vastaa sosiaali- ja terveystieteiden vahvistaman haittaluokituksen mukaista kyseiseen

---

Tapaturma-asiain korvauslautakunta on lakisääteinen elin, jonka tehtävänä on edistää tapaturmavakuutuslain mukaisen korvaustoimen yhtenäisyyttä antamalla yleisohjeita ja lausuntoja. Tapaturma-asiain korvauslautakunnan toimintaa sääntelevät tapaturmavakuutuslain (608/1948) 30 b § 1 mom, 30 c ja 30 d §, valtioneuvoston asetus tapaturma-asiain korvauslautakunnasta (965/2002) sekä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetus asioista, joista vakuutuslaitoksen on pyydyttävä tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunto (873/2002).

vammaan/sairauteen sovellettavaa haittaluokkaa. Haitta katsotaan pysyväksi, kun vamman/sairauden tila ei lääketieteellisen kokemuksen mukaan enää parane.

Lisäedellytyksenä haittarahapäätöksen antamiselle on, ettei vahingoittuneelle suoriteta päivärahaa, toisin sanoen että päivärahan maksaminen on joko jo päättynyt tai vahingoittunut ei ole saanut lainkaan päivärahaa.

Jatkuvaa haittarahea suoritetaan takautuvasti päivärahaikauden päättymisen ja haittarahapäätöksen antamisen väliseltä ajalta. Edellytyksenä kuitenkin on, että vamman/sairauden haittaluokka on ollut koko ajan vähintään lopullisen haittaluokan suuruisen. Arvion tästä tekee vakuutuslaitoksen lääkäri.

5.3.3.2 Ennakkokorvausten suorittaminen

Mikäli vahingoittuneella todetaan olevan oikeus haittarahaan, mutta lopullista haittaa ei vielä kyetä siinä vaiheessa arvioimaan, suoritetaan hänelle ennakkokorvausta siinä haittaluokassa, joka todennäköisimmin vastaa lopullista haittaa. Aikaisintaan ennakkoa voidaan kuitenkin suorittaa siinä vaiheessa, kun päivärahaikasi on päättynyt.

Maksettu ennakko otetaan huomioon lopullista haittaa koskevassa päätöksessä. Jos ennakkokorvausta on suoritettu suuremman haittaluokan mukaan kuin mikä lopullinen haitta on, ei liikaa maksettua ennakkoa voi periä vahingoittuneelta takaisin ilman vahingoittuneen suostumusta.

Jos on täysin selvää, että lopullinen haitta jää alle HL 11:n, suoritetaan ennakkokorvaus kertakorvauksena. Jos taas on epäselvyyttä siitä, kuuluuko vamma HL 11:een vai jääkö se sen alle, voidaan ennakko suorittaa myös jatkuvana korvauksena vaikka se suoritetaisiin alle HL 11:n mukaan. Jos lopullinen haitta jää alle HL 11:n, otetaan ennakkona suoritettut korvaukset huomioon lopullisen kertakorvauksen määrässä.

Mikäli vamman/sairauden haitta on määritetty ennakkoa varten yli HL 10:n, suoritetaan ennakkokorvaus joko jatkuvana tai kertakaikkisena riippuen siitä, kumman suorittamismuodon vahingoittunut valitsee.

Ennakkokorvauksesta ei anneta päätöstä. Vahingoittuneelle on kuitenkin annettava riittävät tiedot korvauksen laskennassa käytetyistä perusteista. Lisäksi ennakkoa koskevassa tiedonannossa tulee ilmoittaa, ettei ennakkokorvauksesta ole valitusoikeutta.

5.3.3.3 Haittarahan maksamisen keskeyttäminen ja korvauksen pidättäminen

Haittarahan suorittaminen voidaan eräissä tilanteissa keskeyttää tai pidättää. Tarkemmin tästä on kerrottu uusien säännösten yhteydessä luvussa 5.2.3.3.

Tapaturma-asiain korvauslautakunta on lakisääteinen elin, jonka tehtävänä on edistää tapaturmavakuutuslain mukaisen korvaustoimen yhtenäisyyttä antamalla yleisohjeita ja lausuntoja. Tapaturma-asiain korvauslautakunnan toimintaa sääntelevät tapaturmavakuutuslain (608/1948) 30 b § 1 mom, 30 c ja 30 d §, valtioneuvoston asetus tapaturma-asiain korvauslautakunnasta (965/2002) sekä sosiaali- ja terveysministeriön asetus asioista, joista vakuutuslaitoksen on pyydettävä tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunto (873/2002).

5.3.4 Haittaluokan muutokset

5.3.4.1 Haittaluokan nouseminen

Tapaturmavakuutuslain 46 §:n mukaan olosuhteiden olennainen muutos korvausten määrään vaikuttavissa seikoissa voi johtaa siihen, että korvausmäärää oikaistaan. Haittaran osalta tapaturmavakuutuslain 18 §:n 5 momentissa on nimenomaisesti säädetty, että jos vamman/sairauden haittaluokka nousee vamman/sairauden pahentumisen vuoksi vähintään kahdella, vahingoittuneella on oikeus saada uudelleen haittarahaa muuttuneiden olosuhteiden mukaan.

Lähtökohtaisesti korotettaessa haittarahaa vamman pahentumisen vuoksi ei sovelleta tapaturmavakuutuslain 46 §:n yleissäännöstä. Haitan pahenemista koskeva erityissäännös on kuitenkin ongelmallinen tilanteissa, joissa haittaluokka nousisi HL 19:sta korkeimpaan HL 20:een. Tällöin tilannetta voidaan arvioida tapaturmavakuutuslain 46 §:n olennaisena muutoksena ja korottaa haittaraha täysimääräiseksi, vaikkei kyseessä ole kuin yhden haittaluokan suuruinen muutos.

Korotetusta haittarahasta, joka suoritetaan kertakaikkisena korvauksena pääomittaen se muutosvuoden tasoon, vähennetään alun perin kertakaikkisena suoritettuna haittarahan pääoma-arvoa vastaava määrä. Jos taas aikoinaan kertakorvauksen valinnut vahingoittunut haluaa, että korotettu haittaraha suoritetaan hänelle jatkuvana korvauksena, suoritetaan vahingoittuneelle sanottujen haittaluokkien mukaisten haittarahojen vuotuista erotusta haitan pahenemisesta lukien.

Oikeus vamman/sairauden pahenemisen perusteella korotettuun haittarahaan koskee myös vahingoittuneita, joille on alun perin maksettu jatkuvaa haittarahaa. Jos vahingoittunut, joka on alkujaan valinnut jatkuvan haittarahan korvausmuodoksi, haluaa, että myös korotus suoritetaan jatkuvana, suoritetaan hänelle korotettuna haittaluokan mukaista haittarahaa siitä alkaen, kun vamman/sairauden haittaluokka on noussut. Jos taas jatkuvaa korvausta saanut haluaa, että korotus suoritetaan kertakorvauksena, suoritetaan hänelle korotettuna haittaluokan mukainen kertakorvaus pääomittaen se muutosvuoden tassa.

5.3.4.2 Haittaluokan aleneminen

Tapaturmavakuutuslakiin ei sisälly nimenomaista säännöstä /sairauden tilan kohenemisen vuoksi tapahtuvasta haittaluokan laskemisesta ja sen vaikutuksesta korvauksiin. Tapaturmavakuutuslain 18 §:n 5 momenttia voidaan kuitenkin soveltaa analogisesti näihin käytännössä harvinaisiin tilanteisiin niin, että haittaluokkaa voidaan alentaa, jos vamman/sairauden parantuminen johtaa haittaluokan laskemiseen vähintään kahdella. Haitan perusteella suoritettavan haittarahan alentaminen tulee kuitenkin kyseeseen vain, jos henkilölle suoritetaan jatkuvaa haittarahaa.

Tapaturma-asiain korvauslautakunta on lakisääteinen elin, jonka tehtävänä on edistää tapaturmavakuutuslain mukaisen korvaustoimen yhtenäisyyttä antamalla yleisohjeita ja lausuntoja. Tapaturma-asiain korvauslautakunnan toimintaa sääntelevät tapaturmavakuutuslain (608/1948) 30 b § 1 mom, 30 c ja 30 d §, valtioneuvoston asetus tapaturma-asiain korvauslautakunnasta (965/2002) sekä sosiaali- ja terveysministeriön asetus asioista, joista vakuutuslaitoksen on pyydyttävä tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunto (873/2002).

5.3.5 Yhteensovitus, regressi, verotus, kuittaus ja ulosotto

Yhteensovitukseen ja regressiin, verotukseen, kuittamiseen ja ulosottoon liittyviä kysymyksiä on käsitelty edellä uuden sääntelyn yhteydessä luvussa 5.2.5.

Tapaturma-asiain korvauslautakunta on lakisääteinen elin, jonka tehtävänä on edistää tapaturmavakuutuslain mukaisen korvaustoimen yhtenäisyyttä antamalla yleisohjeita ja lausuntoja. Tapaturma-asiain korvauslautakunnan toimintaa sääntelevät tapaturmavakuutuslain (608/1948) 30 b § 1 mom, 30 c ja 30 d §, valtioneuvoston asetus tapaturma-asiain korvauslautakunnasta (965/2002) sekä sosiaali- ja terveysministeriön asetus asioista, joista vakuutuslaitoksen on pyydetävä tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunto (873/2002).

6 Muita haittarahaan liittyviä kysymyksiä

6.1 Lausunto TAKO:lta haittarahasta

TAKO:lta on pyydetty lausunto haittarahan perusteena olevan haittaluokan määrittämisestä, kun vamman/sairauden haittaluokka on 8 tai sitä suurempi.

Mikäli kyseessä on ammattitautina korvattava keuhkosityöpä, mesoteliooma tms. nopeasti kuolemaan johtava sairaus, tulee haittaluokkaa koskevassa lausuntopyyntössä lisäksi ottaa kanta haittaluokkaan sekä kertakaikkisen korvauksen että jatkuvan haittarahan osalta.

6.2 Haittaluokka ja haitta-aste

Haittarahaan liittyvää haittaluokitusta ja haittaluokkia ei tule sekoittaa *haitta-asteeseen*, joka liittyy vuoteen 1982 saakka voimassa olleisiin tapaturmavakuutuslain säännöksiin elinkorosta. Haitta-asteen perusteena oli vamman tai sairauden aiheuttamaa lääketieteellistä haittaa kuvaava haitta-aste. Haitta-asteen arvioinnissa sovellettiin vakiintuneeseen korvauskäytäntöön perustuen tohtori Eero Pontevan laatimaa epävirallista haittastetaulukkoa, jossa haitta määriteltiin lääketieteellisin perustein invaliditeettiprosentteina (0—100 %).

Oikeuskäytännön perusteella TAKO on ohjeistanut vakuutuslaitoksia niin, että kun ennen 1.1.1982 sattuneen tapaturman tai ilmenneen ammattitaudin haitta tulee ensimmäisen kerran harkittavaksi haittaluokitusten voimassa ollessa, voidaan haitan arvioinnissa soveltaa haittaluokitusta koskevia periaatteita. Samoin voidaan menetellä tilanteissa, jossa tällaisen ennen vuotta 1982 sattuneen tapaturman / ilmenneen ammattitaudin haitta tulee uudelleen arvioitavaksi. Käytännössä haittaluokitusten mukainen yksi haittaluokka vastaa 5 prosentin haitta-astetta.

Haitta-asteen määrittämisessä haittaluokitusten mukaan ei saa päätyä vahingoittuneelle epäedullisempaan tulokseen. Käytännössä haittaluokitusta koskevia periaatteita ei siis voida soveltaa, jos se johtaisi haitta-asteen alenemiseen.

Vaikka haitta-asteen määrittämisessä sovellettaisiinkin haittaluokituksen periaatteita, vahingoittuneelle annettava päätös annetaan edelleen haitta-asteesta.

Tapaturma-asiain korvauslautakunta on lakisääteinen elin, jonka tehtävänä on edistää tapaturmavakuutuslain mukaisen korvaustoimen yhtenäisyyttä antamalla yleisohjeita ja lausuntoja. Tapaturma-asiain korvauslautakunnan toimintaa sääntelevät tapaturmavakuutuslain (608/1948) 30 b § 1 mom, 30 c ja 30 d §, valtioneuvoston asetus tapaturma-asiain korvauslautakunnasta (965/2002) sekä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetus asioista, joista vakuutuslaitoksen on pyydetty tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunto (873/2002).

6.3 Kuolinpesän oikeus haittarahaan

Oikeus haittarahaan on työntekijällä, jolle tapaturmana tai ammattitautina korvatusta vammasta tai sairaudesta aiheutuu pysyvää yleistä haittaa. Lähtökohtana on tässäkin vakuutuslaitoksen selvitysvastuu, eikä haittarahakorvausta tarvitse erikseen hakea. Jos vahingoittunut kuolee korvauskäsittelyn aikana, haittakorvaukset maksetaan vastaavin edellytyksin kuin ne olisi maksettu vahingoittuneen eläessä.

Esim 1. Rakennusiiivoija X:llä todettiin asbestin aiheuttama mesotelioma. Ammattitautin ilmenemispäiväksi katsottiin 18.3.2004. X kuoli 16.3.2005 kuolinsyyn ollessa asbestialtistukseen liittyvä syöpä. X:n kuolinpesälle maksettiin hautausapu. Vakuutuslaitos katsoi, että koska X oli kuollut alle vuoden kuluttua ammattitautin ilmenemisestä, X:n kuolinpesällä ei ollut oikeutta saada pysyvän haitan korvausta. TAKO yhtyi vakuutuslaitoksen kantaan. (TAKO, asia 931/2007, kokous 20.6.2007.)

Esim 2. Hitsaaja K:lla oli todettu asbestoosi, jonka oli katsottu ilmenneen 11.5.2000. Hän oli kuollut 13.5.2009, ja kuolemansyytutkimuksessa oli todettu keuhkosityöpä, joka ei kuitenkaan ollut levinnyt. Kuolemansyytutkimuksessa pääsyyinä kuolemalle oli pidetty asbestoosia. TAKO katsoi, että K:lle tulee suorittaa asbestoosin johdosta 14.8.2008 alkaen HL 12:n mukaista haittakorvausta kuolinpäivään 13.5.2009 saakka. Tapaturmavakuutuslain 18 b §:n 2 momentin mukaista haittakorvausta nopeasti kuolemaan johtavan sairauden perusteella ei sen sijaan tullut TAKO:n mukaan suorittaa, koska keuhkosityöpä oli todettu vasta kuoleman jälkeen, eikä siitä todennäköisesti olisi aiheutunut K:lle haittaa hänen elinaikansa. (TAKO, asia 925/2012, kokous 13.8.2012.)

Jos korvausasia tulee vireille vahingoittuneen kuoltua, kuolinpesällä ei ole oikeutta haittarahaan. Kuolinpesällä ei ole myöskään valitusoikeutta haittaa koskevassa asiassa. Haittaraha, jota ei voi esim. siirtää toiselle tai ulosmitata, on luonteeltaan henkilökohtainen korvaus, jolla on tarkoitettu korvata vahingoittuneen elinaikanaan kärsimää haittaa, ja se on tarkoitettu vahingoittuneen itsensä käytettäväksi.

Esim. R. R. altistui A Oy:n ansiotyössä asentajana asbestille vuodesta 1958 alkaen. Hänelä todettiin loppuvuonna 2000 ruokatorven levyepiteelisyöpä ja vuonna 2001 soliskuopan metastaaseja. Tammikuusta 2002 lähtien hänellä oli kipuja ja puutumista vasemmassa kädessä sekä heikkouden tunnetta. R. R. oli kuollut 26.4.2002. Tapaturmalautakunta (TapLa) on 26.11.2003 antamallaan lainvoiman saaneella päätöksellä muuttanut vakuutuslaitoksen päätöstä ja määrännyt vakuutusyhtiön suorittamaan lainmukaisen korvauksen R. R:n lievän asbestoosin johdosta. Vakuutuslaitos on TapLa:n 26.11.2003 antaman päätöksen johdosta todennut, että R. R:llä ei ollut lievästä asbestoosista myöskään aiheutunut korvattavaa, vähintään HL 2:n suuruista pysyvää haittaa, joten siitä ei makseta haittarahaa. R. R:n kuolinpesä valitti päätöksestä ja vaatii haittarahakorvausta. TapLa jätti tutkimatta asian siltä osin kuin kuolinpesä vaati haittarahaa. Kuolinpesä oli R. R:n kuoleman jälkeen vaatinut haittarahan suorittamista kuolinpesälle. Koska haittaraha on katsottu oikeuskäytännössä sellaiseksi henkilökohtaiseksi etuudeksi, jota vakuutetun on haettava elinaikanaan, oikeus sen hakemiseen ei siirry kuolinpesälle. (TapLa 1263/2004, annettu 13.10.2004.)

Esim. A:lla oli todettu 25.4.2000 keuhkosityöpä, jonka vakuutuslaitos oli korvannut ammattitautina. A oli kuollut 1.3.2001. A:n poika B haki 27.4.2006 päivätyllä hakemuksella asian uudelleen käsittelyä ammattitautin ilmenemisajan osalta. A:n käsiteltävänä oleva ammattitautilain mukaista vaatimusta koskeva asia oli laitettu vireille A:n kuoleman jälkeen. Koska A:n oikeus hakea korvauksia ammattitautilain nojalla ei ole siirtynyt hänen oikeudenomistajilleen, he eivät ole oikeutettuja A:lla todetun ammattitautin johdosta hakemaan muutosta

---

Tapaturma-asiain korvauslautakunta on lakisääteinen elin, jonka tehtävänä on edistää tapaturmavakuutuslain mukaisen korvaustoimen yhtenäisyyttä antamalla yleisohjeita ja lausuntoja. Tapaturma-asiain korvauslautakunnan toimintaa sääntelevät tapaturmavakuutuslain (608/1948) 30 b § 1 mom, 30 c ja 30 d §, valtioneuvoston asetus tapaturma-asiain korvauslautakunnasta (965/2002) sekä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetus asioista, joista vakuutuslaitoksen on pyydyttävä tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunto (873/2002).

ammattitaudin ilmenemisaikaan hänen kuolemansa jälkeen. Tämän vuoksi vakuutusosikeus jätti A:n oikeudenomistajan B:n valituksen tutkimatta. (VakO 2337:2007, annettu 26.8.2008)

TAPATURMA-ASIAIN KORVAUSLAUTAKUNTA

Mika Mänttari
puheenjohtaja

LIITE:

- **Luettelo aikaisemmista TVL:n ja TAKO:n ohjeista**

LIITE: LUETTELO AIKAISEMISTA TVL:N JA TAKO:N OHJEISTA

Pysyvän yleisen haitan johdosta suoritettavaa haittarahaa koskevaan ohjeeseen on koottu aiemmat haittarahaa koskevat ohjeet. Aikaisemmin annettuja ohjeita ei ole kumottu.

TAKO:n kiertokirjeet

- 2/82 Haittaraha
- 2/90 Ikäkerroin haittarahan maksamisessa haitan pahenemisen vuoksi
- 13/99 Ennen 1.1.1982 ilmenneiden meluvammojen haitta-asteet
- 3/2003 Päätösten perusteleminen työtapaturma- ja ammattitautiasioissa
- 13/2003 Meluvammojen korvaaminen ammattitautina
- 3/2004 Elinkorkojen haitta-asteet ja haittaluokitus
- 1/2005 Indeksikorotusjärjestelmän muutokset 1.1.2005 alkaen
- 4/2007 Pahenemisen korvaaminen tapaturmavakuutuksessa
- 8/2011 Ammattitautina korvattavien keuhkosityöpien ja muiden nopeasti etenevien syöpien haittaraha

TVL:n kiertokirjeet (v. 2007 saakka) ja tiedotteet (v. 2007 alkaen)

- 1/82 Sosiaali- ja terveysministeriön päätökset haittaluokituksesta ja vuosityöansion laskemisesta
- 42/82 Haittarahapäätös
- 3/87 Tapaturmavakuutuslain 18 a §:ssä tarkoitettu haittaluokitus
- 9/87 Haittaluokitus
- 13/92 Tapaturmavakuutuslain uudistuksen nykyvaihe (syöpähaittaraha)
- 23/92 Tapaturmavakuutuslain uudistus (syöpähaittaraha)
- 18/2002 Hallituksen esitys työtapaturma- ja ammattitautilainsäädännön muuttamisesta (Take-muutos 2003)
- Tiedote 16.10.2009 Hallituksen esitys haittarahakorvauksen perusteista (HE 224/2009 vp)
- Tiedote 4.1.2010 Haittarahaa koskevat lainmuutokset ja uusi haittaluokitus 1.1.2010
- Tiedote 7.10.2011 STM:n asetus jatkuvana maksettavan haittarahan vaihtamisesta kertakorvaukseksi

TVL:n haittarahan kertakorvausta koskevat kiertokirjeet (v. 2007 saakka) ja tiedotteet (v. 2007 alkaen)

- 34/82, 14/83, 51/83, 47/84, 5/86, 58/86, 51/87, 40/88, 42/89, 28/90, 3/92, 12/93, 6/94, 1/95, 39/95, 30/96, 29/97, 3/99, 5/99, 4/2000, 4/2001, 32/2001, 4/2003, 10/2004, 8/2005, 6/2006, tiedote 6.2.2007, tiedote 15.2.2008, tiedote 18.12.2008, tiedote 5.10.2010, tiedote 4.2.2011, tiedote 3.1.2012, tiedote 18.11.2013